ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,727 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905, ՕԳՈՍՏՈՍ 29 — 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 11 ՐԷՃԷՊ, 1323 — 29 ԱՂՈՍՏՈՍ 1321 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

بوزانتیون
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه واداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرو
دائره مخصوصه ده در

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ

Դ.

Եթէ առնելիքաւորները (մասս, masse) պաշտպանուէին վճարումները դադրեցնող վաճառականին անանկ յայտարարուելէն վերջ կատարելիք գործառնութեանց դէմ միայն, անոնք շատ թերի կերպով պաշտպանուած պիտի ըլլային, քանի որ վճարումները դադրեցնող վաճառականը, զգուշացած չըլլալով տակաւին գործելու իրաւունքէն, մինչեւ իր սնանկ յայտարարուիլը բաւականաչափ առեն պիտի ունենար ձեռքի ապրանքները ինչպէս և շարժուն ու անշարժ ինչքերը մեղսակիցներուն վար գնով ծախելու կամ նոյն իսկ նուիրելու, և դեռ հազարումէկ միջոցներով առնելիքաւորները զրկելու։ Օրէնքը նման անիրաւութեանց տեղի չտալու համար առեւտր. կասկածելի շրջան (période suspecte) կ'որոշէ վճարմանց դադարման թուականէն մինչեւ սնանկութեան յայտարարութեան թուականն երկարող ժամանակամիջոցը, և այդ շրջանին մէջ սնանկին կատարած գործառնութիւններն իբր կասկածելի խիստ հսկողութեան կ'ենթարկէ։ Վաճառականական օրինաց 156 և 157 յօդուածները կ'հաստատեն մասնաւոր դրութիւն մը, ըստ որում առեւտր. կասկածելի շրջանին մէջ սնանկին կատարած գործառնութիւններէն ոմանք ըստ ինքեան չեղեալ (զեէնէ լէմ եքիւն nul de droit) կ'նկատուին և այլք յետ քննութեան ջնջելի (annulable, ֆասխ։) 156րդ յօդուածը կ'թուարկէ ըստ ինքեան չեղեալ գործառնութիւնները, որք են. Ա. Նուիրատուութիւն (հիպէ, donation)։ Նուիրել կ'նշանակէ ինչքի մը սեփականութեան իրաւունքը ձրիաբար ուրիշի փոխանցել։ Կարելի է նուիրել անշարժ ու շարժուն ինչքեր. նոյնպէս, իրաւունքէ մը հրաժարիլ զայն նուիրել ըսել է։ Բան մը նուէր ընելու և այդ բանն իբր նուէր ստանալու փոխադարձ կամքն ու փափաքն ինքնին նշանակութիւն չունին ցորչափ նուիրառուն ստացած չէ նուիրելի ինչքը. Նուիրատուութիւնն ուրեմն այն ատեն միայն կատարեալ կ'ըլլայ երբ նուիրառուն նուէրն ստացած է. Մէճ. յօդ. 837։ Արդ՝ ըստ օրինի կատարեալ եղող նուէր մը չեղեալ կ'նկատուի երբ անիկա տեղի ունեցած է առեւտր. կասկածելի շրջանին մէջ։ Բ. Պայմանաժամը չլրացած պարտքերու ո և է եղանակաւ վճարումն։ Երբ վճարումները դադրեցնող կամ դադրեցնելու վրայ եղող վաճառական մը պայմանաժամը չլրացած, պարտք մը կ'վճարէ այս կամ այն եղանակաւ, յայտնի նպատակ ունի առնելիքատէր մը նպաստաւորել ի վնաս միւսներուն. բան մը որ օրէնքը բացարձակապէս կ'արգիլէ։ Գ. Պայմանաժամը լրացած պարտքը ոչ թէ դրամով կամ վաճառականական թուղթերով (փոխգիր, հրամանի պարտամուրհակ, չէք), այլ փոխարէնով վճարումն։ Ուրեմն պայմանաժամը լրացած պարտքերու հնչուն դրամով և վաճառականական թուղթերով վճարմանք սկզբամբ կ'ընդունուին և միայն անոնց փոխարէնով վճարմանք չեղեալ կ'նկատուին։ Վճարում մը փոխարէնով է կ'ըսուի ամէն անգամ որ պարտականն իր պարտքը կազմող բանին տեղ անոր համարժէք ուրիշ բանով մը կ'ընէ վճարումը։ Օր. պարտքը սոյնչափ ղրշ. էր ու այդ արժէքը ներկայացնող ապրանք կուտայ ի փոխարէն. պարտքը սոյնչափ ապրանք տալ էր ու հնչուն դրամ կուտայ անոր տեղ. փոխարէնով վճարումները չեղեալ կ'նկատուին, որովհետեւ անոնք կրնան շատ դիւրաւ խաբէութիւններ պարունակել. սոյնչափ ոսկի պարտքի տեղ՝ այնչափ ապրանք կամ այնինչ տունը տալ, կամ սոյնչափ ապրանքի տեղ՝ այնչափ դրամ տալ դիւրին է, բայց ո՞վ պիտի երաշխաւորէր թէ ապրանքները կամ տունը շատ աւելի չէին արժեր քան բուն պարտքը, և թէ այսպէս փոխարէնով վճարելը պարզապէս միջոց մը չէր այս կամ այն առնելիքաւորը նպաստաւորելու ի վնաս միւսներուն։ Սնանկին այս երեք դասակարգ գործառնութիւններն ամէնէն աւելի վտանգաւորներն են, և այս պատճառաւ օրէնքն անոնց նկատմամբ կ'երկարէ կասկածելի շրջանն որ կ'պարունակէ վճարմանց դադարման թուականէն առջի տասն օրերն ալ։ Հետեւաբար, եթէ ենթադրենք որ վճարմանց դադարման թուականն ըլլայ ամսոյ մը 10ը, ու սնանկութեան յայտարարութեան թուականն նոյն ամսուն 20ը, կասկածելի շրջանը պիտի ըլլայ ամսուն 1—20 որ ատեն առնելիքաւորներուն պահանջմամբ դատարանին կողմէ անմիջապէս ըստ ինքեան չեղեալ (nul de droit) պիտի հռչակուին սնանկին կատարած բոլոր նուիրատուութիւնները, պայմանաժամը չլրացած պարտքերու ամէն կերպ վճարումները, և պայմանաժամը լրացած պարտքերու փոխարէնով վճարումները։

Ամէնէն աւելի վտանգաւոր եղող այս երեք դասակարգ գործառնութեանց դէմ օրէնքն 156րդ յօդուածով խիստ միջոցներ ձեռք առնելէ ետք, 157րդ յօդուածով կ'հաստատէ նուազ խիստ ընդհանուր սկզբունք մը, ըստ որում առեւտր. կասկածելի շրջանին մէջ սնանկին կատարած բոլոր վճարումները և փոխարինական գործառնութիւնները (à titre onéreux, մէճանէն օլմայան) ինչպէս և պայմանաժամը լրացած պարտքերու փոխարէն հնչուն դրամով կամ վաճառականական թուղթերով ըրած բոլոր վճարումները յետ քննութեան ջնջելի (annulable) կ'յայտարարուին, եթէ սնանկին հետ գործ ընողը գիտէր թէ վճարումները դադրեցնողի մը հետ կ'գործէ։ Ուրեմն եթէ ենթադրենք որ վճարմանց դադարման թուականն ըլլայ Մայիս 10 և սնանկութեան յայտարարութեան թուականը Մայիս 20, առեւտր. կասկածելի շրջանը պիտի ըլլայ Մայիս 10—20ի ժամանակամիջոցը, որ ատեն սնանկին կատարած ըստ ինքեան չեղեալ հռչակուածներէն զատ, միւս բոլոր գործառնութիւնները պիտի կրնան առնելիքաւորներուն պահանջմամբ դատարանին կողմէ քննուիլ։ Դատարանն ազատ չէ սակայն գործառնութիւնը ջնջել անմիջապէս, այլ պարտի քննել թէ վճարմանց դադարումը ծանօ՞թ էր սնանկին գործակցին և ըստ այնմ ջնջումն յայտարարել կամ ոչ։

157րդ յօդուածով հաստատուած ընդհանուր սկզբունքին անխտիր գործադրութիւնը սակայն ծանր անպատեհութիւններու ծնունդ պիտի տար վաճառականական թուղթերու վճարմանց մասին։ Առնելիքաւորները պիտի կարենային, օրինակի համար, փոխանակագրի մ'եղած վճարման ջնջումը պահանջել, եթէ վճարումը տեղի ունեցած է առեւտր. կասկածելի շրջանին մէջ և երբ կրողը (համիլ, porteur) վճարողին առեւտր. կասկածելի շրջանի մէջ ըլլալը գիտէր։ Փոխանակագրին վճարման ջնջումով՝ բոլոր փոխանցողները (ճիրանթօ, endosseurs) որք նախապէս ազատած էին վճարելու ամէն պարտականութենէ, անակնկալ կերպով վերստին անհատապար և հաւաքաբար պարտական պիտի նկատուէին, ինչ որ անստոյգ վիճակ մը պիտի ստեղծէր իրենց համար ու տեղի տար անվստահութիւններու, որք մեծապէս պիտի խաթարէին վաճառականական թուղթերու հնչուն դրամի պէս շրջաբերութիւնը։ Այս անպատեհութեանց առաջքը կ'առնէ 159րդ յօդուածը, որ կ'որոշէ որ կասկածելի շրջանին մէջ փոխանակագրի մ'եղած վճարումը կ'ջնջուի միայն որոշ անձի մը նկատմամբ (այսինքն՝ քաշողը=tireur կամ քաշելու հրաման տուողը = donneur d'ordre). Նոյնպէս հրամանի պարտամուրհակի (էմրէ մուհարրէր սէնէտ) մ'եղած վճարումը կրնայ ջնջուիլ առաջին փոխանցողին (որուն հրամանին ստեղծուած է մուրհակը) նկատմամբ միայն։ Այս կ'նշանակէ թէ փոխանակագրի մը վճարման ջնջումին հետեւանքը պիտի կրէ միայն քաշողը կամ քաշելու հրաման տուողը և հրամանի պարտամուրհակին եղած վճարման ջնջման հետեւանքը միայն առաջին փոխանցողը. միւս բոլոր փոխանցողները վերջնականապէս ազատած պիտի ըլլան ամէն պատասխանատուութենէ՝ վճարումն իրենց նկատմամբ վերջնական նկատուելուն։ Օրէնքը լաւ եւս պաշտպանելու համար վաճառականական թուղթերու վարկը, աւելի առաջ կ'երթայ և քաշողին կամ առաջին փոխանցողին նկատմամբ իսկ վճարումը չեղեալ նկատելու համար կ'պահանջէ ապացուցանել որ անոնք վճարմանց դադարեալ ըլլալը գիտէին փոխգիրը կամ հրամանի պարտամուրհակը շրջաբերութեան հանած ատեննին. ապացոյց զոր ընդհանրապէս շատ դիւրին է ընել։

Կասկածելի շրջանին մէջ սնանկին կատարելիք գործառնութեանց դէմ ձեռք առնուած օրինական միջոցները կ'լրանան 158րդ յօդուածով, որ կ'արգիլէ թէ առնուած իրաւ մը վաւերացնելու համար հարկ եղած գործողութիւններ երբ կատարուած են կասկածելի շրջանին մէջ, (վճարմանց դադարման թուականէն առջի 10 օրերն ալ միասին) այդ գործողութիւններ կրնան չեղեալ նկատուիլ, եթէ իրաւն առնելու գործողութեան և իրաւը վաւերացնելու գործողութեանց միջեւ 15 օր անցած է։

Ուրեմն եթէ առեւտրական կասկածելի շրջանն ըլլայ Մայիս 16—30, գրաւն առնուած Մայիս 1ին և վաւերացման գործողութիւնք կատարուած Մայիս 17ին, այդ գրաւը պիտի կրնայ առնելիքաւորներուն պահանջմամբ չեղեալ հռչակուիլ։ Օրէնքը կ'ուզէ արգիլել գրաւառուին և գրաւատուին միջեւ առնելիքաւորներուն դէմ ուղղուած ո և է մեղսակցութիւն։

ԱՐՄԵՆԱԿ ԻՆՃԷԵԱՆ
(Փաստաբան.)

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ ՀԱՅ—ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԳՈՅՔԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՓՈԽԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

Ա. Եկեղեցիներին պատկանող գոյքերի վերաբերմամբ

1. Հայ—Լուսաւորչական եկեղեցիների գոյքերի կառավարութիւնը յանձնվում է ծխական հոգաբարձութիւններին, բաղկացած երէցփոխից և անդամներից՝ թւով 2—4 հաւասար իրաւունքներով, որոնց ընտրւում են ծխականները իրանց միջից 3 տարով։

2. Ծխական հոգաբարձութիւնների անդամների ընտրութիւնը կատարվում է ծխականների ժողովներում ներկայ եղողների ձայների մեծամասնութեամբ և հաստատվում է թեմական առաջնորդից։

3. Ծխականների ժողովներում ձայնի իրաւունք ունին ծխին պատկանող արական սեռի 25 տարի հասակ ունեցող բոլոր անձերը, որոնք օրինական իրաւունք են վայելում հասարակական պաշտօնաւորութիւններ կատարելու և եկեղեցու ծխականներ են հաշւում ոչ պակաս քան 2 տարի։

4. Ծխական հոգաբարձուների վրայ պարտականութիւն է դրվում հոգ տանելու պատշաճաւոր թոյլտուութեամբ հիմնելու դպրոցներ, հիւանդանոցներ, անկելանոցներ, ապաստանարաններ և այլ բարեգործական հաստատութիւններ։

5. Եթէ եկեղեցական եկամուտները բաւարարութիւն տալու չը լինեն ծխերի բոլոր կարիքները հոգալու, հոգաբարձութիւնը առաջադրութիւն է կազմում ծխականներից որոշ տուրք նշանակելու վերաբերմամբ. այդ տուրքը կարող է լինել միանուագ կամ մշտական դրամով կամ իրերով։ Այդ առաջադրութիւնը առաջարկվում է ծխականների ժողովի քննութեան և նրա կողմից ընդունվելուց և այդ մասին վճիռ կայացնելուց յետոյ դառնում պարտաւորական համաձայնութիւն յայտնողների համար։

6. Իւրաքանչիւր տարուայ ելեւմուտի նախահաշիւը՝ կազմուած հոգաբարձութեան կողմից՝ ստանում է ծխականների ժողովի հաւանութիւնը և հաստատվում է թեմական առաջնորդից։

7. Ծխական հոգաբարձութիւնները պարտաւոր են հաշիւ տալ թէ վիճակաւոր առաջնորդին և ծխականների ժողովներին, որոնք իւրաքանչիւր տարի ընտրում են առանձին վերստուգող յանձնաժողովներ հաշիւները ստուգելու համար։

Բ. Հոգեւոր սեմինարիաներին պատկանող կալուածների մասին

Հոգեւոր սեմինարիաների կալուածները (Օր. ժող. XI հ. հրատ. 1896 թ. յօդ. 1206) կառավարւում են առանձին հոգաբարձական խորհուրդներ՝ բաղկացած 12 հոգուց, նախագահութեամբ թեմական առաջնորդի։

2. Հոգաբարձական անդամներ ընտրելու համար, թեմական առաջնորդի կամ նրա կողմից նշանակած անձի նախագահութեամբ, հրաւիրվում է վիճակային ընտրողների ժողով՝ երկու—երկու հոգի այն քաղաքի եկեղեցիներից, ուր գտնվում է սեմինարիան. այդ անձերը ընտրվում են ծխականների ընդհանուր ժողովով ներկայ եղողների ձայների մեծամասնութեամբ և մի—մի հոգի վիճակում գտնվող քաղաքային եկեղեցիներից՝ ընտրված նոյն կարգով, և մի—մի ընտրող իւրաքանչիւր գործակալութիւնից՝ ընտրված գիւղական եկեղեցիների ներկայացուցիչների ժողովով։ Հոգաբարձական խորհրդի անդամները ընտրվում են 4 տարով։

3. Հոգաբարձական խորհրդի անդամները հաստատվում են իրանց պաշտօնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից։

4. Հոգաբարձական խորհրդի անդամների կէսը 2 տարուց յետոյ դուրս է գալիս պաշտօնից և առաջին անգամ վիճակով։

5. Վիճակային ընտրողների ժողովը, հոգաբարձական խորհրդի լիազօրութեան ժամանակամիջոցում, ընտրում է վերստուգող յանձնաժողով, որի եզրակացութիւնը հաղորդվում է Էջմիածնի Սինոդին։

6. Տարեկան նախահաշիւները, ինչպէս նաև հոգաբարձական խորհրդի հաշիւները, հաստատվում են Էջմիածնի Սինոդից։

Գ. Վանքապատկան գոյքերի կառավարութիւնը յանձնվում է վանական վարչութեան։

Վանքապատկան գոյքերի կառավարութեան կանոնաւորութեան վրա հսկելու համար կարող են հրաւիրվել թեմական առաջնորդի կողմից և աշխարհական անձինք՝ օգնելու վանքական վարչութեան։

(Բագւայ Պոչտալիոնէն.)

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ե.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Մնացեալ արտածութեան նիւթերու մէջ բաւական նշանակելի տեղ մը կ'գրաւէ վարդին իւղն և վարդի ջուրը, որոնք ճարտարարուեստ մ'են, թէև Էտիրնէի մէջ շատ մեծ ուժ չէ տրուած այս ճիւղին որչափ ի Գըզանլըգ և այլ տեղեր, բայց Էտիրնէ քաղաքը մեծ յարմարութիւն կը ցուցնէ այս գործին համար իր ունեցած վարդաստաններովը կամ առ այս իր հողին ունեցած մեծ յարմարութեամբը։ Վասն զի վարդենին մասնաւորապէս աղէկ կ'աճի աւազուտ կակուղ հողի և ջրոտ երկրի մէջ, ինչ որ Էտիրնէ ունի արդէն։ Մալկարայի Հայերն իրենց կազմած ոտանաւորներուն մէջ շրջակայ իւրաքանչիւր քաղաքի տրուած են մէյ մէկ վերադիր անուններ։ Էտիրնէին կ'երեւի թէ վարդենիի մշակութեան մասին ունեցած յարմարութեան համար կ'կոչուի «վարդ քաղաք», ինչ որ անշուշտ առանց պատճառի չէ, «Սով քաղաք» և այլ կոչումներուն հետ բաղդատելով։

** Էտիրնէի ներածութիւններն ալ գլխաւորաբար կ'բաղկանան մանիֆաթուրայէ (42%), գազթաքերէ (14%), բրինձէ, օճառէ և աղէ (14%), կաշիէ (5%) քարիւղէ (4%), զանազաններէ (21%), ընդհանուր քանակութիւնը 350—390,000 ոսկիին մէջ տատանելով։ Մանիֆաթուրան որ գրեթէ կէսը կ'կազմէ ներածելի ապրանաց, Էտիրնէի մէջ աւելի առաջ կ'սպառէին գրեթէ այսօրուանին կրկինը։ Այսօր գրեթէ ինքն իր մէջ ամփոփուած է և սեղմեալ և անձուկ շրջանակ մը ունի սպառման համար։ Մասնաւորապէս Պուլկարիոյ մաքսային սահմանագլխի տարապայման մաքսապաշտպանութիւնը մեծապէս կ'վնասէ Էտիրնէի արտածութեան և ներածելի ապրանքին նուազութիւնն առաջ կ'բերէ։ Եթէ ոչ, Էտիրնէ մանիֆաթուրայի համար խոշոր կեդրոն մը ըլլալ կոչուած էր՝ Էտիրնէ մանիֆաթուրային մեծ մասը Կ. Պոլիսէն կ'առնէ։ Քանի մը հրեայ տուներ միայն օգտուելով գերման ուղեւոր—վաճառորդներու տրամադրութիւններէն, սկսած են ուղղակի յանձնարարութիւններ ընել Եւրոպայի գործարանատէրերուն։ Ապրանքները կ'ստանան Տէօէ Աղաճի ճամբով։ Մանաւանդ նաեւ Պոլսոյ վաճառականներուն միջոցաւ նոյն գիծով կ'ստանան։ Մանիֆաթուրայի և փերեզակութեան բաւական նշանակելի էնթաֆութիւն մը կայ Էտիրնէի մէջ։ Այդ ճիւղը մեծ մասամբ Հայոց ձեռքն է, թէև Հրեաներն ալ ոչ նուազ կարեւոր մրցակիցներ են նոյն ճիւղերուն մէջ։

Իսկ տեղական ճարտարարուեստներուն գալով՝ պէտք է ըսել թէ հաղորդակցութեանց դիւրացումը վնասած է անոնց, եւրոպական մրցումի դէմը դնելով զանոնք։ Ժամանակին խիստ ծաղկեալ վիճակ մ'ունէին կաշեգործութեան, մետաքսագործութեան և հիւսուածեղներու, ապայի և չայազի չինութիւնը։ Այսօր թէև կ'շարունակուին այս արուեստները, բայց արտաքին մրցումը զանոնք նսեմացուցած է։ Հազիւ 40,000 ոսկիի ապրանք կ'արտադրեն խաղախորդարանները և մանարանները, ուր ինչպէս ըսինք, 2000 հոգի կ'աշխատին։ Ասոնցմէ զատ իբր տեղական ճարտարարուեստ յիշուելիք նշանակելի բան մը չկայ, բացի շոգեշարժ երեք ջաղացքներէն որք գործարաններ են պարզապէս։ Ասոնցմէ մին կ'պատկանի Ֆէնտըգլեաններուն և միւսը Մկրտիչ էֆ. Քեաթիպեանի։ Այս երեք ջաղացքներն իրենց ձեռքին մէջ ունին բոլոր Էտիրնէի ալիւրի առեւտուրը։

Իբր տեղական ճարտարարուեստ՝ թէև շատ պարզ և նախնական ոճով գործադրուած՝ պէտք է յիշել նաև գինիի պատրաստութիւնն որ բուն քաղաքին մէջ չէ, այլ շրջակայ Ցոյն և Պուլկար գիւղացիները կ'պատրաստեն։ Քաղաքն անոր վաճառականութեամբը միայն կ'զբաղի, և պէտք է ըսել թէ իր տեսակին ազնուութեամբը, եթէ ոչ քանակին առատութեամբը Էտիրնէի գինին նշանաւոր եղած է։ Աղաւնանք Էտիրնէի մէջ ունին նաև գօնեաքի գործարան։ Գինիին և գօնեաքին յարակից է նաև օղին՝ որ ընտիր տեսակ է, թէև այս բացառութիւնը գինեհատներուն շատ աղէկ չնչէ։ 1896ին Մէնչիլեան եղբարք գործադրոց վարպետ մը իր ընտանեօքն Էտիրնէ փոխադրելով գորգաչինութեան ձեռնարկ մը ըրին, բայց դժբախտաբար այս ձեռնարկն ապարդիւն մնաց, վասն զի պուլկար կառավարութիւնը նոյն ընտանիքին լիազօրմար թոշակ մը տալով հրապուրեց և Պուլկարիա փոխադրելով հոն ի գործ դնել տուաւ արուեստը։

** Ինչպէս վերի տեղեկութիւններէն երեւաց, Էտիրնէի տնտեսական վիճակը քսանորդ դարու ժամանակամիջոցի մը մէջ բաւական կերպարանափոխուած է։ Նախապէս Էտիրնէի մէջ հարստութիւնն իրաւ է թէ աւելի առատ էր և տրուատուրն աւելի ընդարձակ, բայց բոլոր գործառնութիւնները քանի մը մեծահարուստներու ձեռքն ամփոփուած էին և ժողովուրդին մեծ մասն աղքատ էր։ Այսօր դրամատիրութիւն և սեղանաւորութիւն չէ մնացած հին ժամանակներու մէջ ըմբռնուած ձեւովը։ Այսօր էնաֆ դասակարգ մը գոյութիւն ունի Էտիրնէի մէջ և այդ եւս վաշխառուին ճիրաններուն մէջ տապլտկող դասակարգ մը գոյութիւն չունի։ Այսօր սեղանաւորութիւնը Հրեաներու ձեռքն է, մինչ նախապէս Հայոց ձեռքն էր։ Հայերը լքած են այսօր այդ ասպարէզն և իրենց բոլոր ոյժը տուած են մանիֆաթուրային։ Հրեայք ալ սեղանաւորութիւնը չեն կըրնար հիմա առջինին պէս շահագործել, վասն զի շնորհիւ Կայս. Կառավարութեան, Օսմ. Կայսերական Պանքան մասնաճիւղ մը ունի որ հակակշիռ մը դարձած է տեղական սեղանաւորներուն վրայ որոց քմահաճ գործառնութիւնները կ'չափաւորէ։ Էտիրնէի մէջ կայ նաև Առեւտրական Սնտուկ մը որմէ կրնան մեծապէս օգտուիլ վաճառականները, եթէ ուզեն կամ եթէ կարենան ըմբռնել և հասկնալ։

** Էտիրնէցիք ընդհանրապէս իբր առեւտուրի մարդիկ ուղղամիտ մարդու համբաւ հանած են և առհասարակ իրենց վարկը շատ հաստատուն է Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ։ Ասիկա ալ նպաստաւոր պարագայ մ'է իրենց առեւտրական գործառնութեանց համար։

ԱՐՇԱԿ Ա. ԱԼՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (17)

ԼՈՒԻ ԺԱՔՕԼԻՕ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ՝ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻՆ ՎՐԱՅ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՔՈՒԱՆԿԸ

ԺԱ

Ցանդուգն Կոնթրան որ լա Ժօնքիէռի կոչը կրնար ծանր պատժի մ'ենթարկել տալ զինքը իբրեւ նախատինք մը, բայց իր հօրը բարձր դիրքը ազատեց զինքը։ Սրահէն դուրս վռնտելով գոհացան։ Դատապարտութենէն տասնհինգ օր յետոյ, մինչ Ռոշֆօրի մէջ Պարթէս զինք Նոր—Քալետոնիա փոխադրող նաւուն կ'սպասէր, Ը. շրջանակի քաղաքապետարանին մէջ ամուսնական ծանուցագիրը հրատարակուեցաւ Մ. Ժիւլ Սէկէնի, Բրէվօ—Լըմէռ և ընկ. տան ընդհ. փոխանորդին, ընդ Օր. Անժ—Քլօտի—Սթեֆան Բրէվօ—Լըմէռի, դուստր այս վերջինին, սեղանաւոր ի Բարիզ, և տիկին Օքթավի—Սիւզան Օտմոնի։

Օրինաւոր ժամանակամիջոցէն յետոյ տեղի ունեցաւ հարսանիքը, որու առթիւ եղած շքեղ խրախճանութեանց աղմուկը արձագանգի մը նման հասաւ այն խցիկը ուր Էտմօն Պարթէս շղթայի զարնուած էր սահմռկի մը հետ որ իր կինը կոտր կոտր ըրած ըլլալու յանցանքով եկած էր հոն։

Կարողութիւններէս վեր պիտի ըլլար բացատրել այն կատաղութեան զաւլարումները զորս ունեցաւ այդ օրը Պարթէս և վրիժառութեան այն երդումները զորս ապագային համար ուխտեց։ Երբ անմեղ տեղը դատապարտուածի մը կրած տանջանքներն ու տառապանքները այս ստորին ստրկութեան հասնին, ալ կ'խենթենայ գրեթէ և իբրեւ ալ Պարթէս մեզ մնաց որ խելայեղէր։

Սթէֆանի այնչափ անգամ լսեր էր իր հօրը բերնէն թէ Պարթէս Սակարանին մէջ ըրած կորուստներուն տեղը լեցնելու համար իր անտուէրէն միլիոն մը գողցեր էր, որ քիչ քիչ հաւատք ընծայեր էր ասոր։ Իր ամուսնին աղաչանքներուն տեղի տալով, Սիւզան ալ վճռեր էր անոր հակառակ չխօսիլ։ Ազատ արձակուէր կամ դատապարտուէր, Պարթէս ա՛լ չէր կարող Սթէֆանիի հետ ամուսնանալ. ուրեմն ինչ բանի պիտի ծառայէր նորատի աղջկան սիրտին մէջ պահել անանկ զգացումներ որոնք տակաւին ժամանակ ունեցած չէին խորունկ արմատներ ձգելու հոն։

Հսկայական հարստութեան տէր այս ընտանիքներուն մէջ, որոնք տառատուրի վրայ հիմնուած են, կան անանկ պահանջներ որոնց ամէն բան զոհ կ'երթայ։ Այսպէս՝ Ժիւլ Սէկէն միակ անձն էր որ հիմա ծանօթ էր հաստատութեան անթիւ գործերուն, պէտք էր ուրեմն որ ամուսնանար Սթէֆանիի հետ ծերանալու սկսող Մ. Բրէվօ—Լըմէռի հանգստութեանը, և հիմա ամբողջ Ծայրագոյն—Արեւելքը բռնող զանազան մասնաճիւղերու ապագայ ապահովութեանը համար։

Սթէֆանի ամուսնացեր էր ուրեմն, առանց առարկութեան, Ժիւլ Սէկէնի հետ որ սքանչելիօրէն խաղացեր էր իր դերը, մօրը և աղջկան բնութիւնը լաւ մը ճանչցածին պէս։

Բոլ իր քրոջ ամուսնութեան ներկայ չէր գտնուած։ Անկարող էր պատուած դէմք մ'առնելու հոն, և որպէսզի այդ մասին չյանդիմանեն զինքը, Ալժերիա երթալ պատրուակ բռնելով, մեկներ էր։ Պարթէսի դէպի Նոր—Քալետոնիա մեկնելէն քանի մը օր առաջ իր պահապաններէն մէկը որ միշտ քաղաքավար ու բարի գտնուած էր իրեն հանդէպ Ռոշֆօռ գալէն ի վեր, պզտիկ հաց մը տուաւ իրեն նշանացի հասկցնելով նաև որ այս հացը իրեն համար շահաքրքիր բան մը կ'պարունակէր մէջը։

Էտմօն զգաց որ մարդը մեկնի, և որովհետեւ այդ ատենները իր ընկերոջ մեկնած ըլլալուն համար մինակ մնացած էր, աճապարեց կտրել հացը ուր նամակ մը գտաւ։ Տարօրինակ յուզում մը պատեց զինքը։ Ո՞վ տակաւին կ'մտածէր թշուառ բանտարկեալին վրայ։ Հայրը չէր ապահովաբար, որովհետեւ ան եկեր Ռոշֆօր հաստատուեր էր իր զաւկին հոն կենալիք ամբողջ օրերուն համար, և ուզած ատենը կ'տեսնէր զինքը։

Տենդոտ ձեռքով մը բացաւ նամակը և ստորագրութիւնը կարդաց ամէնէն առաջ։ Սա քանի մը բառերը կ'պարունակէր իբրեւ միակ ստորագրութիւն.

«Պանք տը Ֆրանսի նախկին պաշտօնեայ մը Ա. Բ. Դ. 306»։

Նամակը որ վեց երես կ'պարունակէր, սապէս գրուած էր.

«Պարո՛ն,

«Ձեր դժբախտութեամբ շահաքրքրուած բարեկամ մը հետեւեալ դէպքերը կը հաղորդէ ձեզ.— Անցեալ Մայիսի տասնեհինգին, գործ ունենալով դրամատան մէջ, առտուան ժամը 8էն առաջ, տեսայ որ Մ. Ալպէր—Բրէվօ—Լըմէռ որդին եկաւ։ Անհանգիստ, խռոված դէմքով մը հարցուց թէ արդեօք դրամ ընդունող պաշտօնեաները մեկնա՞ծ էին արդէն։ Ժխտական պատասխանիս վրայ, ազատ շունչ առաւ կարծես, և հարցումները շարունակելով, ուզեց գիտնալ թէ մեր մէջէն ո՞վ էր Ֆիրիտլանտ թաղամասին գործերը ընդունողը։ Պատահմամբ ես էի, և առանց դժուարութիւն տալու ըսի իրեն։ Ինչ երջանիկ բախտ, պատասխանեց, որովհետեւ հիմա վճարեցի Բրէվօ—Լըմէռ ընկերութեան վրայ քաշուած և նոյն հաստատութեան պետէն ընդունուած փոխգիր մը։ Իրեն յատուկ պատճառով մը հայրս չուզեր որ այս փոխգիրը իր հաստատութեան ներկայացուի և դրամն ինծի յանձնած է որպէսզի գամ վճարեմ ու փոխգիրը առնեմ, կրնա՞ք յանձնել զայն։

—Ամենայն դիւրութեամբ, պարոն, պատասխանեցի, ամէն օր կ'պատահին տանկ դէպքեր, թէև կանոնին հակառակ է, որովհետեւ հակառակ պարագային, կրնար չափազանց զբաղում առթել մեզ, ներելի է նա մանաւանդ այսչափ խոշոր գումարներու համար։ Ցետոյ պայուսակիս մէջէն հանելով մարդուն կարկառեցի իր ուզած փոխգիրը՝ փոխարէն ստանալով յիսուն ծրար պանքնօտ իւրաքանչիւրը տասը հազար ֆրանքնոց։ «Զարմացումով դիտեցի թէ միևնոյն շարքին C. 306—307 և 12—3 89 B. վերտառեալ այս պանքնօտները դրամատան շարած կարգովը ծրար եղած էին, տասը տասը հատը գնդասեղով մը կապուած, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ այդ ծրարները սեղանաւորին քով մնացած էին այն կարգով որով քանի մը օր առաջ յանձնած էինք իրեն իր 15ի վճարումներուն համար։ Առանց անդրադառնալու, այն ատեն յուշատետրիս մէջ արձանագրեցի շարքին առաջին տոմսին թուանշանները, ճիշդ այն զոր այսօր կը ղրկեմ ձեզի նամակովս, առով ուզած ատենին կրնաք մնացած չորս հարիւր իննսունըինը հատին թիւերը գտնել, քանի որ ամէնքն ալ իրարու շարունակութիւնն են։ Ցետոյ իմ շրջանս ընելու համար ճամբայ պիտի ելլէի, երբ Մ. Բրէվօ—Լըմէռ որդի գրիչ մը խնդրեց ինէ։ Տուի, և սպասելով որ ետ տայ, չկրցայ ինքզինքս զսպել ուսին վրայէն ըրածը դիտելէ։

«Որչա՜փ մեծ եղաւ զարմանքս երբ տեսայ որ մարդը ստորագրութեան վրայ որդի բառը կ'աւելցնէր, ինչպէս նաև մանուածապատ վերջաւորութիւն մը որ ստորագրութեան ձեւը բոլորովին կ'փոխէր։

«Մ. Բրէվօ—Լըմէռ այնքան յուզուած էր ասիկա ըրած ատեն որ չնշմարեց իսկ թէ ըրածը կ'դիտէի։

«Մեկնեցաւ առանց նոյնիսկ շնորհակալութիւն մը յայտնելու։ Այդ վայրկեանին, փոխգիրը փոփոխելու համար ըրած յաւելումներէն, ներկայացուցած առաջ վճարուելէն, և մարդուն շփոթած դէմքէն, սա եզրակացութեան հասայ թէ Բրէվօ—Լըմէռ որդի իրեն դրամ հայթայթելու համար, հօրը ստորագրութիւնը կեղծած էր և Պանք տը Ֆրանս եկեր էր հօրը իր ըրած ոճիրը հասկնալուն առաջքը առնելու համար։

«Այս դէպքերուն վրայ յաւիտենական լռութիւն մը պիտի պահէի, եթէ, քանի մը օրէ ի վեր հանգստեան կոչուած ըլլալով, պատահմամբ, ժամանակ անցնելու համար, Կազէթ տը Թրիպիւնօ ձեռքս առած չըլլայի, զոր իմ դրացիներէս մին կ'հաւաքէր։

«Ո՜րչափ մեծ եղաւ զարմանքս, երբ հոն իր բոլոր մանրամասնութիւններով ձեր դատը կարդացի, հաստատելով նաև թէ մէկ միլիոնի գողութիւնն որով ձեզ կ'ամբաստանէին, նախորդ գիշերը գործուեր էր այն Մայիսի 15ին, որ ատեն Բրէվօ—Լըմէռ այցի եկեր և հինգ հարիւր հազար ֆրանքի կեղծ չէքը մը վճարեր էր։

«Բայց ինչ որ աւելի տարօրինակ երեւցաւ ինծի, սա էր թէ ձեր տանը գտնուած հինգ հարիւր հազար ֆրանքի պանքնօտներն որոնց թիւերը հրատարակուած էին ճիշդ ու ճիշդ շարունակութիւնն էին C. 306—371 սէրիին, որոնցմով Մայիս 15ի առտուն եկեր փոխգիրը վճարեր էին և՛ ,ջերով կ'ամբողջանար Բրէվօ—Լըմէռ և ընկ. արկղէն գողցուած միլիոնը։

«Ձեզի կ'մնայ ուրեմն, պարոն, հասկնալ թէ ի՞նչպէս այս գումարը, որ ակներեւ կերպով նոյնն է քանի որ պանքնօտները ծրար ծրար գնդասեղուած էին ճիշդ Պանք տը Ֆրանսէ դուրս ելած ատենուան կարգով, երկու մասի բաժնուած է Մայիս 15ի առտուն, և կէսը Պանք տը Ֆրանս եկած է փոխգիրը վճարելու, ու մնացած կէսն ալ, եկած ծածկուած է ձեր բնակարանին մէկ սենեակին տախտակամածին տակ։

«Կ'ցաւիմ, պարոն, ձեր յուզումնալից դատին պարագաները աւելի առաջ չգիտնալուս, բոլոր եղածները անմիջապէս կ'իմացնէի ձեզի և ապահով եմ թէ անոնք հիմնովին այլապէս տնօրինել պիտի տային դատին վերջաւորութիւնը։ Բայց այն ատեն, ես ժամանակ չունէի լրագիր կարդալու, և եթէ իմացած ալ եմ անոնց վրայ խօսուիլը, ուշադրութիւնս չէ գրաւած։ «Ասոնցմէ զատ ուրիշ բան մըն ալ գիտեմ որ կրնայ ձեզի օգտակար ըլլալ։ Պանքին արկղակալներէն մէկուն հինգ հարիւր հազար ֆրանքը յանձնած ատենս խօսեցայ Բրէվօ—Լըմէռ որդւոյն յուզուած դէմքին և ստորագրութեան վրայ եղած փոփոխութեան վրայ, և շատ աղէկ կ'յիշեմ թէ այս բարձրագոյն պաշտօնեան, իր յուշատետրին վրայ գրած գանձեւմի նօթին դիմացը, զոր իրիկունը օրուան գործառնութիւններուն հաշուեկշիռ տանելով չմոռնալու համար կ'նշանակեն։

(Շար.)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Չհաստատուեցաւ շաբաթ իրիկուան զրոյցը թէ Ճարոն կամ Ռուսիա, դժգոհ ըլլալով Հաշտութեան պայմաններէն, վերջին պահուն խզեր է զայն, և թէ Պատերազմը պիտի շարունակուի։ Իրաւ է որ Ճարոնցիներուն մեծ մասը դժգոհ մնաց պայմաններէն, և յայտնեց իր դժգոհութիւնը, և Ռուսիոյ մէջ զինուորական բարձր կուսակցութիւնն ո՛չ նուազ դժգոհ է՝ պարտուած վիճակի մէջ Ռուսիոյ հաշտութիւն կնքելու ստիպուելուն համար։ Բայց եղածն եղած է։ Alea jacta est.

Պտտած զրոյցներուն մէջ ստոյգ բան մը եթէ կայ, սա՛ է որ Մանչուրիոյ բանակն ամբողջութիւնով կամ մեծ մասով պիտի չդառնայ Ռուսիա։ Այն զօրքեր Եւրոպական Ռուսաստան գալով գոհացուցիչ բան մը պիտի չզրուցէին պատերազմի դաշտին վրայ իրենց տեսած բաներուն նկատմամբ, մինչդեռ կարելի է պաշտօն մը կամ պատրուակ մը գտնել զանոնք Մանչուրիոյ և Սիպերիոյ մէջ պահելու։ Ռուսիա չուզեր ասկէ ետքը տկար երեւիլ ի Վլատիվոստոք և մանչուրեան—սիպերեան նոր գծուելիք սահմաններուն վրայ։ Ճարօն իբրև Մեծ Տէրութիւն ճանչցուեցաւ, և պատկառելի Տէրութիւն մ'ըլլալը փորձով ցուցուց։ Ուստի, այսուհետեւ իրեն դէմ պատկառելի բանակ մը միշտ կազմ և պատրաստ պէտք է պահուի, մինչ երկու տարի առաջ իբրև փոքրիկ Տէրութիւն կ'կարծուէր, և պէտք եղածին չափ զօրք չէր պահուեր Ծ. Արեւելքի մէջ։ Ահա՛ այս մտածումներուն արդիւնքն է այն լուրը թէ Զոր. Լինիեւիչ Ծ. Արեւելքի Փոխարքայ պիտի անուանուի։ Ասիկա չի նշանակեր թէ ծովակալ Ալեքսիէվի գործին երկրորդ տպագրութիւնը կ'ընէ Ռուսիա։ Լինիեւիչ Փոխարքայ պիտի ըլլայ, որպէս զի բանակը Սիպերիոյ մէջ պահելու բաւական պատճառ մ'ըլլայ։ Լինիեւիչ, պարտութիւն կրելու պատեհութիւն ունեցած չըլլալով, ժողովրդականութիւն կ'վայելէ բանակին մէջ, և բանակին գլուխը պիտի մնայ հաշտութենէն ետքն ալ։ Զինուորական բարձր կուսակցութիւնն ինքզինք կ'սփոփէ՝ խորհելով թէ Ռուսիա այսպէս կազմ և պատրաստ պիտի գտնուի նպաստաւոր առթիւ նորոգելու պատերազմը, և իր վրէժն հանելու Ճարոնէն։

Երբ խնդիր մը մէջտեղէն կ'վերնայ, արդեօք ուրիշ խնդիր մը պիտի գա՞յ անոր տեղը բռնելու։ Այսինքն, Մարոքի խնդիրը տագնապալի երեւոյթ մը պիտի առնէ՞ յանկարծ։ — Դիւանագիտութիւնն այնպէս չի կարծեր. որովհետեւ Սակարանք շատ լաւատես են։ Բայց, դժբախտաբար, ճշմարտապէս համաձայնութիւն չկայ դեռ ո՛չ Ֆրանսայի և Մարոքի միջեւ, ո՛չ ալ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ, և Գերմանիա կ'շարունակէ Մարոքի քաղաքական և զինուորական դիրքը Ֆրանսայի դէմ, երեւոյթները փրկելու գործածելով իր դիւանագիտութեան ծանօթ ճարտարութիւնը, կ'ընէն յառաջանները։

Միւս կողմէ, անգլ. նաւատորմը գերման ջուրերէն դարձաւ առանց ո՛ և է անպատեհութեան, և ընդհակառակն, քաղաքավար ցոյցերու փոխանակումով։ Այսուհանդերձ, Անգլիոյ և Գերմանիոյ ձգտեալ յարաբերութիւնները կ'պատրաստեն ապագայի խոշոր խնդիրը։

ՀԱՇՏՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔԸ

Այլ եւս տարակոյս չկայ թէ Բորդմաութի հաշտութեան պաշտօնագիրը չգոհացուց Ճարոնի ժողովուրդը, հակառակ իր կառավարութեան լիազօրներուն արտայայտութեանց։ Թօքիոյէ հասած նորագոյն լուրերը կ'հաստատեն թէ Ճարոնցին շատ դժգոհ է մանաւանդ պատերազմի ծախուց համար Ռուսիայէ գումար մը չառնուելէն։ Բայց այս դժգոհութեան առթիւ պիտի իմացուի Ճարոնի Խորհրդարանին բացման առթին։ Շատ հաւանական է որ Քացուրաթ դահլիճն իյնայ, որ Մանչուրիոյ մէջ արիւնահեղութեան առաջն առնելու և խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար ամէն ջանք ի գործ դրաւ։ Կ'յուսացուի թէ Ճարոնցին հաշտութեան պայմաններու պատճառաւ զգացած դառնութիւնը մեղմացնէ դահլիճին անկումովը։ Այն ատեն Ճարոնցին Թերեւս համոզուի թէ դահլիճն իր պարտականութիւնը կատարած էր պատերազմական տուգանքի պատճառաւ նոր աղէտներու տեղի չտալով, և խոհական ընթացք մը բռնած էր նուազ նպաստաւոր հաշտութիւն մը կնքելով, քան վերստին պատերազմելու, որ անխուսափելի պիտի ըլլար, քանի որ Լինիեւիչի հրամանին տակ գտնուող ռուս բանակն անկէց ի վեր Եւրոպայէ ընդունած նոր ուժերով աւելի եւս զօրացած էր։ Այսու հանդերձ բոլորովին կարեւորութենէ զուրկ չէ Ճարոնցիին ցուցուցած այս եռանդն ու նորանոր զոհողութեանց պատրաստակամութիւնն իր կենսական շահերուն պաշտպանութեան համար։ Ռազմադաշտի վրայ ալ ակնկալուած հաշտութիւնը վերահաստատուած չէ ցարդ։

Տասն օրէ է որ հաշտութիւն որոշուեցաւ. բայց ցարդ կռիւները չդադրեցան ռազմադաշտին վրայ։ Հիմա որ դաշնագիրն ստորագրուեցաւ, կ'սպասուէր որ վերջապէս Բեդերսպուրկէ և Թօքիոյէ խիստ հրամաններ տրուէին բանակին սպարապետներուն՝ դադրեցնելու թշնամութիւններն և երկու բանակներու միջեւ սահմանագիծ մը որոշելու։ Կ'երեւի թէ ցարդ այդպիսի հրաման մը չտրուեցաւ. զի դեռ երկու օր առաջ ընդհարումներու լուրեր առնուեցան, մանաւանդ հիւսիսային Քորէայէ, և այդ՝ ո՛չ միայն ստուարաթիւ ջոկատներու միջեւ, այլ առաւ. թիւ զօրախումբերու միջեւ, ինչ որ անշուշտ վերին հրամանատարներու գիտութեամբն է և կ'ցուցընէ թէ զինադադարի հրաման զրկուած չէ դեռ իրենց։ Այն վայրերն ուր տեղի ունեցան Սեպտ. 3 և 4ին ճանուցուած կռիւները, ռազմային գործողութեանց գլխաւոր կեդրոնէն այնչափ հեռու չեն, որ ենթադրուի թէ զինադադարի մը հրահանգը մինչեւ հոն հասցնել կարելի չէ եղած։ Ճարոնական զօրքերը թէ՛ Մանչուրիոյ և թէ հիւսիսային Քորէայի մէջ կ'յառաջանան կարեւոր ճամբաներու վրայ և նոյն իսկ մանտարիններու մեծ պողոտային վրայ, որ Քիրինի և հիւս. Քորէայի միջեւ ամէնէն աւելի կարճ ճամբան է։ Զինադադարի հրահանգ զրկուած չըլլալուն ապացոյցն է Ճարոնցւոց շարունակ յարձակումը ռուս զօրաց վրայ։ Զի եթէ այդպիսի հրահանգ մը տրուած ըլլար Ռուսներուն և Ճարոնցիք ալ ընդունած չըլլային զայն հեռագրական հաղորդակցութեանց խզուած ըլլալուն պատճառաւ, այն ատեն Ռուսներն սպիտակ դրօշ պիտի պարզէին Ճարոնցւոց յառաջ խաղալը դադրեցնելու համար, և երկու կողմին հրամանատարները բանագնացներու միջոցաւ պիտի իմանային կացութեան վիճակը։ Եւրոպական բանակներուն կանոնագիրն կ'արտամադրէ զգուշանալ թշնամւոյն կողմէ այս միջոցին զեղծումներէ, որով կարելի կ'ըլլայ իրեն օգտոնացող յարձակումէն պրծիլ, բայց տարկա վերջապէս միջոց մ'է զիրար հասկնալու։ Բայց հաւանական է որ ո՛չ Ռուսներն և ոչ ալ Ճարոնցիք մինչեւ դաշնագրին ստորագրուիլը դեռ հրահանգ ստացած չեն իրենց վեհապետներէն որք բանակին վերին հրամանատարներն են։ Ճարոնցւոց յարձակումը Նանսան—Շէկու—Ուսայօն գծին վրայ, շատ հետաքրքրական է. զի տարկա Ճարոնցւոց գործողութեանց ընդհանուր ծրագրին համաձայն է։ Մանչուրիոյ ռազմադաշտին վրայ Օեամայի զօրքերը, Ֆէօնհուազիան—Զանսիաճան գծին մէջ Ռուսաց դիրքերուն վրայ յառաջ խաղալու դժուարութեանց պատճառաւ, ուրիշ միջոց մնացած չէր գրեթէ, բայց եթէ հիւս. Քորէայէ ստուարաթիւ զօրագունդ մը զրկել Քիրինի վրայ, Ռուսաց ձախ կողը պաշարելու համար, և Հօրիօնկ—Քիրին ճամբուն վրայ Ճարոնցւոց կողմէ մէկ քանի կարեւոր վայրերու գրաւումն այդպիսի յառաջագծի մը գործադրութիւնն է։ Սակայն նախապէս պէտք էր Ռուսներն ետ մղել Դումէն գետէն անդին. Ճարոնցւոց Քիրինի վրայ յառաջանալովը, Լինիեւիչ պիտի ստիպուէր ետ քաշուիլ դէպ ի Խարպին և Ճարոնցւոց աջ բազուկն ալ պիտի հասնէր Խարպին—Վլատիվոստոք երկաթուղւոյն, որով կարելի պիտի ըլլար իրենց՝ Վլատիվոստոքի վրայ քալել և պաշարել զայն։ Վլատիվոստոքի անկումէն ետք միայն Ճարոնցիք պիտի կրնային իրենց պաշարող զօրքերէն պէտք եղածին չափ օգնական զօրք զրկել Խարպինի մօտ Ռուսաց բանակին դէմ յարձակողականը շարունակելու համար։ Նանսանի դէմ Ճարոնցւոց յարձակողական շարժումը, պատանական ցոյց մ'ըլլալ կ'երեւի Ռուսաց ընթացքին դէմ, և թերեւս այդ յարձակողական ճարօնական զինուց դաշինքապատկին վրայ ճիւղ մը եւս աւելցնելու նպատակաւ էր։

(Neue Freie Presse, Սեպտ. 8, Ուբ.)

Մ. ՎԻԴԴԷ ԵՒ ԿՈՄՍ ԼԱՄՍՏՈՐՖ

Թանի դիւանագիտական բաժնին խմբագիրը կ'գրէ Սեպտ. 7ի թիւին մէջ. — Բորդմաութի մէջ հաշտութեան կնքուելէն ի վեր, բարեկամս բանագնացին, Մ. Վիդդէի և արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամսդորֆի վրայ այլ ընդ այլոյ զրոյցներ շրջեցան, գերման Թերթ մը արձագանգ եղաւ այս զրոյցներուն, ինչպէս նաև ֆրանս. մամուլին մէկ մասը։ Ըսուեցաւ թէ նախկին բարեկամները, Մ. Վիդդէ և կոմս Լամսդորֆ, յանկարծ հակառակորդ եղեր են իրարու։ Թէ ի դարձին Բորդմաութէ, Մ. Վիդդէ վճռած պիտի բռնուի արտաքին գործոց նախարարին հետ, թէ հիմա հակառակութիւն մը ծագած է արդէն Մ. Վիդդէի և կոմս Լամսդորֆի միջև։ Այս ըսուածներէն ո՛չ մէկը ճիշդ է։ Ասոր ճշմարտութիւնն ստուգելու համար, բնաւ հարկ չկայ երկար բարակ քննութիւններ կատարելու, նոյն իսկ աւելորդ էր դեռ այս առաւ. Բեդերսպուրկէ մեզ հասած տեղեկութիւնը. միայն կ'բաւէ հասկնալ թէ ասկէց առաջ ի՛նչպէս էին իրարու հետ այս պետական երկու անձնաւորութիւնք, որոց համար հիմա կ'ըսուի թէ դժտուեր են։ Երբ 1903 Օգոստոսին Մ. Վիդդէ Ցարին հրամանով ստիպուեցաւ Թողուլ ելմտից նախարարութիւնը, իր շուրջն ընդհանուր ամայութիւն մը յառաջ եկաւ։ Շնորհազուրկ եղած էր, ամէն մարդու բերանն այս խօսքը կար։ Իր նախկին բարեկամները զինք Թողուցին նախարարաց մասնաժողովի նախագահութեան պաշտօնին մէջ, որ պարզապէս պատուակալ պաշտօն մ'է։ Պետական բարձր անձնաւորութեանց մէջ մէկ հոգի միայն կար որ բարեկամ մնաց Մ. Վիդդէի, և այս անձն էր կոմս Լամսդորֆ։ Արտաքին գործոց նախարարը քաղցրաբարոյ և քաղուող անձնաւորութիւն մ'է։ Շատ անգամ մեղադրած են զինքն որ հարկ եղած կորովը ցոյց չի տար։ Բայց երբեք անհաւատարմութիւն չէ գործած, և պաշտօնի կիրարկութեան մէջ չէ թերացած։ Հաւատարիմ մնաց Մ. Վիդդէի, զոր ո՛չ միայն բարեկամ կ'նկատէր, այլ պատճառ՝ որ կոչուի արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնին։ Այսպէս կոմս Լամսդորֆ հրապարակաւ արտայայտեց նախկին ելմտական նախարարին, այն զգացումները զորս միշտ սնած էր անոր նկատմամբ։

Երբ խնդիր եղաւ թէ ո՛վ բանագնաց պիտի կարգուի հաշտութեան համար, Ցարը վարանեցաւ պատուիրակներուն ընտրութեան համար. Նախ խօսք դարձաւ Բարոն Ռոզէն ռուս դեսպան Մ. Նէլիտովի վրայ, որուն դիւանագիտական բարձր արժանիքը զինք յարմարագոյն անձը կ'ընէր բանակցութեան դժուարին պաշտօնը կատարելու։ Բայց ըստ որում պէտք էր որ Ծ. Արեւելեան խնդիրներու հմուտ անձ մը ըլլար իր հետ, զի Մ. Նէլիտով իր ամբողջ կեանքն անցուցած է Եւրոպայի մէջ, կոմս Լամսդորֆ խնդրեց Ցարէն որ Մ. Վիդդէ ըլլայ այդ անձնաւորութիւնը։ Մ. Նէլիտով չընդունեց իրեն առաջարկուած պաշտօնը, իսկ Հռոմի դեսպան Մ. Մուրավիէվ թէեւ ընդունեց, բայց ապա յարմար չդատուեցաւ զինքը զրկել Բորդմաութ, հետեւաբար պէտք եղաւ վերակազմել ռուս պատուիրակութիւնը։ Կոմս Լամսդորֆ նոր ուժովը պնդեց որ Մ. Վիդդէ պետ կարգուի պատուիրակութեան. Կայսրն ենք որ ընդդիմացաւ, յիշելով նախկին ցրտութիւնը, բայց վերջապէս համոզուեցաւ և Մ. Վիդդէ եղաւ Ա. պատուիրակ։ Բանակցութեանց միջոցին, ռուս պատուիրակութեան պետը մերթ ընդ մերթ թակցեցաւ Բեդերսպուրկի հետ, և համամիտ չգտնուեցաւ իրեն տրուած հրահանգներուն։ Ամէն անգամ որ բաղխում մը յառաջ եկաւ Մ. Վիդդէի տրուած խորհուրդներուն և զրկուած հրամաններուն միջեւ, կոմս Լամսդորֆ իր ազդեցութիւնը գործածեց ի նպաստ Մ. Վիդդէի։ Բայց առ քայլ պայքարեցաւ Մ. Վիդդէի գաղափարները քալեցնելու համար, և մեծ բաժին մ'ունեցաւ Մ. Վիդդէի յաղթանակին մէջ։ Հետեւաբար, ո և է պատճառ չկայ որ պաղութիւն մը յառաջ եկած ըլլայ այդ երկու անձնաւորութեանց միջեւ, որ պատերազմէն առաջ կուսակից էին խաղաղութեան և մինչեւ վերջն այնպէս մնացին։»

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆՑԻՔ. —

Թօքիոյէ հասած նորագոյն լուրեր կ'հաստատեն Ճարոնցւոց դժգոհութիւնը՝ հաշտութեան պայմաններուն համար։ Ճարոնցին մտահոգ է, զի այս տարի հունձքերն անյաջող են և պատերազմական տուգանք չառնուելով, կ'վախցուի որ տնտեսական և ելմտական վիճակը դժուարանայ։ Վերջին օրերս Թօքիոյի սակարանին մէջ թուղթերն իյնալ սկսան. և նշանաւոր սեղանաւոր մը այս անկումը սակարանի չահագիտութեանց կ'վերագրէ, աւելցնելով որ այդ վիճակ առնչութիւն չունի երկրին կացութեան հետ, զի երկրին մէջ շատ դրամ կայ և հետեւապէս ամէն դժուարութեանց կարելի է յաղթել։ Մանչուրիոյ ճարօնական բանակին, այսինքն մէկ միլիոնի չափ զօրքերուն փոխադրումն ու նուազն տասն ամիս կը տեւէ և ատոր համար ալ միլիոնաւոր նէնի պէտք են։ Կառավարութիւնը Թերեւս տի փորձէ ներքին նոր փոխառութիւն մ'ընել, բայց հաշտութեան պայմաններուն մասին եթէ արկուած յուսախաբութեան պատճառաւ ժողովուրդը կարելի է որ տրամադիր չըլլայ նոր զոհողութեանց ենթարկուելու և դժերացնելու փոխառութիւնը։ Թօքիոյէ քաշուած ուրիշ հեռագիր մ'ալ կ'սպահովէ թէ կառավարութիւնն ինչ որ ալ ըլլայ դրամի մեծ աղբիւրներ ունի, և առանց մեծ դժուարութեան պիտի կրնայ գործին մէջէն ելնել։

ՄՈՆԿՈԼԵԱՆ ՈՒ ՉԻՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱԿՆԵՐԸ. —Բեքինէ կ'հեռագրեն թէ Մոնկոլեան ամէն իշխաններու մօտ Ճարոնցի սպաներ կան իբր վարիչ։ Չինացի զօրավար Մայի բանակը 8,000 հոգիէ կ'բաղկանայ և հրամանի կ'սպասէ ետ դառնալու համար։

ՌՈՒՍ ԵՒ ՃԱՊՈՆՑԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ. —Մ. Վիդդէ և իր ընկերներն Եւ. օր Մր. Ռուզվէլդի հետ ճաշեցին յ'Օյսդէր-պէ։ Պարոն Քոմուրա և իր ընկերներն ալ երէկուան (Կիր.) համար հրաւիրուած էին Նախագահին հետ ճաշելու։ Քոմուրա Բորդմաութէ մեկնած պահուն տասն հազար տոլար նուիրեց քաղաքին աղքատներուն համար։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԿՆՔՈՒԵԼՈՒՆ ՀԱՄԱՐ Եւ. օր գոհարանական մեծահանդէս արարողութիւն եղաւ Բէդէրհօֆի մէջ։ Ներկայ էին ամբողջ պալատականները, պետական խորհուրդին անդամները, նախարարք, ծերակուտականք, զինուորական և քաղաքային բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք։

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱԲԱԺԻՆՆ Ի ՊԱԼԴԻԿ.— Տանցիկէ կ'հեռագրուի անցեալ Դշ. ի Թուականով. — Մանչի անգլիական նաւաբաժնին մեկնումն յապաղեցաւ, որովհետեւ Ռէօէլ մարտանաւուն մարդոցմէ մէկը մեռաւ։ Մեռնողն էր նաւաղներէն մէկը, Ճէյմս Կլօվըր, որ երեկ վար ինկաւ և մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ գլխէն։ Այս առթիւ դագաղը ցամաք տարուեցաւ նաւատորմին բազմաթիւ մարդոց ուղեկցութեամբ։ Նաւահանգստին մէջ գտնուող բոլոր գերման նաւերը կէս պարզեցին իրենց դրօշները։ Ցուղարկաւորութեան հանդէսը մեծ շքով կատարուեցաւ Տանցիկի զինուորական եկեղեցիին մէջ։ Ապա թափօր մը կազմուեցաւ, որուն առջեւէն կ'երթային Ռէօէլի մարդոցմէ չորեր. ապա կուգար դագաղը, որուն վրայ բազմաթիւ պսակներ դրուած էին։ Դագաղին կ'հետեւէին գերման և անգլիացի նաւազներ, գերման հրետաձիգներ և հետեւակազօրքեր, Ռէօէլ մարտանաւուն մարդիկը, գերման զինուորներ, անգլիացի և գերման սպաներ, որոց մէջ կ'նըշմարուէին գերման զօրավար մը հարիւրապետ մը, անգլիական հիւպատոս գնդապետ Պրուքֆիլտ, և Ռէօէլի հրամանատար նաւապետը։ Թափօրը փողոցներէն անցած ժամանակ, ժողովուրդը, որ խուռն բազմութեամբ երկու շարքի վրայ հաւաքուած անցքը կ'դիտէր, խորին լռութիւն պահեց։ Բօլերայի պատճառաւ, անգլ. բոլոր մարտանաւերուն առողջապահական վկայագիր տրուեցաւ, զոր ստորագրեց դանիական հիւպատոսը, քանի որ նաւաբաժինը կ'երթայ Դանիա։ Գօթէնլօ պատահաւորը, որ կ'վերաբերի Մանչի անգլ. նաւաբաժնին երկրորդ մասին, դարձաւ Սվինէմիւնտէ, այս առթիւ հետք բերելու համար մակոյկ մը և մէկ քանի հոգի, որ ետ մնացած էին փոթորիկին պատճառաւ։ Կէս օրէ վերջ ժամը 5ին խարիսխ վերցուցին Մանչի նաւաբաժնին զրահաւորներն և յածանաւերը, որ երկու շարքի բաժնուած, սկսան հեռանալ. Թնդանօթի ողջոյն չտրուեցաւ։ Զօրս Թորփիլանաւներն, մինչեւ վաղն առաւ. հոս պիտի մնան։ Ահագին թուով ժողովուրդ հաւաքուած էր ծովեզերք, անգլ. մարտանաւերուն մեկնումը դիտելու համար, և բազմաթիւ նաւեր մինչեւ բաւական տեղ հետեւեցան անոնց։ Մեկնելէն առաջ, Սոսկալ Ռէօէլն իր զրահաւորէն հեռագիր մը ուղղելով Վիլհէլմ կայսեր, շնորհակալութիւն յայտնեց անգլ. նաւաբաժնին եղած սիրալիր ընդունելութեան համար։ Լրագիրները, որ նախ պաղ ընթացք մը բռնած էին, հիմա երկար բարակ յօդուածներ կ'հրատարակեն առաջ նշանակել, և կը դրուատեն անգլ. մարտանաւերուն մարդոց ճարպիկութիւնն և յատկութիւնները։

⁂ Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանն որ ընդհ. հրամանատարն է Պալթիկի Գերման նաւատորմին, Երեքշաբթի կէսօրին Քիլէն Ֆլէնսպուրկ հասաւ Քօլին զբօսանաւով, տեսակցելու Անգլ. տորմիղին հրամանատար Սով. Ուիլսընի հետ։ Իշխանին և Անգլ. ծովակալին միջեւ այցելութիւններ փոխանակուելէ ետքը, Հայնրիխ իշխանն ընդունեց Անգլ. ծովակալին հացկերոյթի հրաւէրը՝ Սաֆֆէ մարտանաւուն մէջ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Կ'ճանչնաք գերման գնդապետ Կէյաքէն, որ Մանչուրիոյ ռուս բանակին ընկերակցեցաւ, իբրև չէզոք անձ, և օրէ օր գերման Թերթերուն տեղեկութիւն հաղորդեց երկու բանակաց վիճակին վրայ։ Էխօ տը Բարի հրաւիրեց այժմ տրամադրելի վիճակի մէջ գտնուող այս գնդապետը Ֆրանսա գալու և մօտէն դիտելով ֆրանսական բանակին ռազմափորձերը, ֆրանսական բանակին վրայ իր հայեացքները պարզելու յիշեալ թերթին մէջ։ Կէյաքէ ընդունեց, բայց գերման մի քանի թերթեր ելան գրեցին թէ առավ գերման զինուորական քննադատն իր հայրենասիրական պարտաւորութեանց դէմ կ'գործէ, զի թէ՛ այն պարագային մէջ ուր ֆրանսական բանակին թերութիւնները մատնանիշ ընէ, և թէ՛ այն պարագային մէջ ուր ֆրանսական բանակին զօրութիւնն հաչակէ, Գերմանիոյ համար անախորժ գործ մը կատարած պիտի ըլլայ։ Կէյաքէ զգածուեցաւ, և ետ կեցաւ Ֆրանսա երթալէ։ Էխօ տը Բարի գրեց իր կողմէ թէ Կէյաքէ գնդապետին ընդունած պաշտօնին դէմ գերման Թերթերուն գրածներն ապացոյց են թէ Գերմանիոյ մէջ չուզուիր յարաբերութեանց բարւոքումը Ֆրանսայի հետ, այլ կ'աշխատուի գերման ժողովուրդը պահել այն սխալ համոզման մէջ թէ Ֆրանսացիք միշտ թշնամի են Գերմանիոյ և թէ կարելի է մէկ հարուածով ջախջախել Ֆրանսան նոյնչափ դիւրաւ որչափ 1870ին։ Բայց այսօրուան Ֆրանսան 1870ի Ֆրանսան չէ, ինչպէս ի հարկէն պիտի տեսնէր և իր հայրենակիցներուն հասկցնել պիտի ստիպուէր գերման զինուորական քննադատը։ Էխօ տը Բարի կ'փափաքէր կարող Գերմանի մը գրել տալ արդի ֆրանսական բանակին վիճակը, որպէս զի գերման ժողովուրդն յարգէ իր ֆրանսացի դրացին և աւելի յարգանքով վարուի անոր հետ, ի սէր խաղաղութեան։

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Թայմզի Թղթակիցը Պերլինէն կ'հեռագրէ Երեքշաբթի Թուով. — «Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կարծիք կայ թէ Մարոքի դեսպանատուն խորհուրդին մատուցուելիք ծրագրին համար Ֆրանս. վերջին ծանուցագիրը կատարեալ գոհացում չի տար զանազան կէտերու մասին։ Վարչապետ իշխան Պիւլով այս խնդրոյն վրայ երեկ երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Ֆրանս. դեսպան Մ. Պիհուրի հետ։ Մարոքի գերմանական նոր ընտիր դեսպան Տօքթ. Ռօզէն ի մօտոյ Բարիզ կ'երթայ, տեսակցելու Մ. Ռուվիէի հետ, վերջնական կարգադրութեան մը գալու համար անոր հետ, խնդրոյն այն կէտերուն մասին որոնք անհամաձայնութեան առարկայ են դեռ։ Մինչեւ որ այս բերանացի բանակցութիւնները չկատարուին, Գերման կառավարութիւնը գրաւոր պատասխան չպիտի տայ ֆրանս. ծանուցագրին։»

Թանի Պերլինի Թղթակիցն ալ կ'յուսայ որ գերման վարչապետին և ֆրանս. դեսպանին տեսակցութենէն ետքը շուտով համաձայնութիւն պիտի գոյանայ դեռ չկարգադրուած մէկ քանի մանրամասնութիւններու վրայ։ Լօքալ Անցայկեր Մարոքի գերման նորընտիր դեսպան Տօքթ. Ռօզէնի Բարիզ ուղեւորութիւնն ապացոյց կ'նկատէ թէ Գերմանիա կ'ջանայ շուտով համաձայնութեան գալ Ֆրանսայի հետ։ «Անշուշտ, կ'յարէ նոյն թերթը, Մ. Ռուվիէ գոհ պիտի ըլլայ անձնապէս ճանչնալով Մարոքեան ապագայ դեսպանախորհուրդին մէջ Գերմանիոյ ներկայացուցիչը։ Այն կէտերն որոց մասին վերջնական համաձայնութիւն պիտի գոյանայ, մեծ կարեւորութիւն չունին։ Եթէ Ֆրանսայի կողմէ ալ նոյնքան բարեացակամութիւն ցուցուի որքան Գերմանիոյ կողմէ, կարելի է մօտաւոր համաձայնութիւն մը յուսալ։»

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ. — Կոմս Լամսդորֆ ներկայ գտնուեցաւ Սեպտ. 6ին ի պատիւ Պարսից Շահին Ցարին կողմէ տրուած հացկերոյթին։ Թայմզի Բեդերսպուրկի Թղթակիցը կ'իմանայ Ռուսիոյ Արտաքին գործոց պաշտօնատունէն թէ ո և է բանակցութիւն չէ կատարուած, Ռուսիոյ և Պարսկաստանի միջեւ առեւտր. նոր դաշնագրի մը կնքման համար։ Ռուսիա նոր չահ չունի 1902ի դաշնագիրը փոփոխելու մէջ։ Բանակցութիւններ կատարուեցան սակայն վերջնական կարգադրութեան մը յանգելու համար մաքսատուներու մասին, որմէ պիտի օգտուին Պարսկաստանի հետ գործ ընող բոլոր տէրութիւնները, որովհետեւ ձեռք բերուած արդիւնքներէն մէկն է ամենածանր մաքսատուրքերու ջնջումը։ Միակ տէրութիւնն որ այս միջոցին կ'յաղթատ առեւտրական դաշնագիր կնքել Պարսկաստանի հետ, Թուրքիան է, որ կ'ջանայ ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի իրաւունքը ձեռք բերել։ Պարսկաստանի մէջ Անգլիոյ դէմ առեւտր. մրցակցութիւնը պիտի չարունակուի անշուշտ Ռուսիոյ կողմէ, այսու հանդերձ ապօրէն միջոցներու դիմելու դիտում չէ բերեր։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ի Մարիէնպատ, Սեպտ. 5ի իրիկունն հացկերոյթ տուաւ Քիւրսալի մէջ։ Ներկայ էին 29 հիւրեր, որոց մէջ կ'գտնուէին ի մէջ այլոց Անգլ. դեսպանն և դեսպանատան պաշտօնէութիւնը, Միւսս իշխանուհին, Պէտֆորտի Աւէլինա դքսուհին, Կանէյի մարքիզուհին, Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրման։ Նաեւ Բորդի երէցը պատիւ ունեցաւ նոյն օրը ճաշելու Ն. Վեհափառութեան հետ։ Էտուարտ Թագաւորը Վիքթորիա պատուանշանին Դ. աստիճանը տուաւ Թագաւորին Թղթատար Մր. Հէնրի Թէյլըրի, որ այդ պաշտօնը կ'վարէ 21 տարիէ ի վեր։ Թագաւորն Հինգշաբթի իրիկուան դէմ մեկնեցաւ և Ուրբաթ կէսօրէն վերջ ժամ 4ին Ֆիլէկինկ հասաւ։ Նոյն գիշերն անցուց Վիքթորիա էնտ Ալպէրթ զբօսանաւուն մէջ, որ յաջորդ Շաբաթ առաւօտ ճամբայ ելաւ դէպ ի Բորդ Վիքդօրիա, ուղեկցութեամբ յածանաւերու։ Ն. Վեհափառութիւնը Լոնտոն կ'սպասուէր Շաբաթ օրը։

ԲԱՆԱՏԱՅԻ նորակազմ երկու նահանգներու բացման հանդէսին օրը, կուսակալ Լօրտ Կրէյ կարդաց Էտուըրտ Թագաւորին հեռեւեալ հեռագիրը զոր ուղղած էր Մարիէնպատէն, ի պատասխանի իր ուղղած հեռագրին. — «Շնորհակալութիւն ձեր հեռագրին համար։ Խորապէս ուրախ եմ բացումը կատարուած Հիւսիսային և Արեւմտեան նահանգներու հաւատարմական զգացումներուն համար։ Կ'խնդրեմ որ անոնց հաղորդէք իմ մաղթանքներս՝ անոնց բարգաւաճութեան համար։ ԷՏՈՒԱՐՏ։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ պատերազմական նախարարը շրջաբերական մը զրկեր է բոլոր զինուորական հրամանատարներուն, որպէսզի ծանուցանեն զինուորներուն թէ այս վերջինները պարտաւոր են իրենց պետերուն հաղորդել, եթէ երբեք ռուսէ խաչանգումի, կամ գէշ վարմունքի առարկայ ըլլան։ Նախարարը կ'ըսէ թէ բոլոր զինուորներու օժանդակութեամբ միայն կարելի է առաջքն առնել զինուորներու ենթարկուած գէշ վարմունքին, որու օրինակները տեսնուեցան վերջերս, և կ'պնդէ որ ասոր զոհ եղողները բողոքեն առանց վարանման։

⁂ Գերման կառավարութիւնն հրաւիրեց կէս պաշտօնական թերթերը, Անգլիոյ կողմէ Ուէյ—Հայ—Ուէյի պարպուելուն խնդիրը չյուզել, որպէսզի Անգլ. Թերթերն ալ Քիաօ Չէաւի Գերմաններու կողմէ պարպուիլը չպահանջեն։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 9.— Անհիմն զրոյցներ կ'շրջին թէ ամերիկեան դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն կ'տիրէ։ Թէեւ տրուչ ապացոյց չկայ, բայց կ'ըսուի թէ հաշտութիւնը կնքուեր է պայմանաւոր կերպով, սակայն պատերազմին տէրութիւններէն մէկն ապա միտքը փոխեր է, որով նոր դժուարութիւններ ծագեր են, այնպէս որ կ'ըսուի թէ պատերազմը կրնայ յանկարծ վերսկսիլ։ Թէեւ այս զրոյցներուն բացարձակ վստահութիւն չըլլար, բայց պաշտօնական շրջանակներու մէջ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն։ վասն զի ռուս և ճարոնցի պատուիրակները քաջածանօթ ըլլալով հանդերձ այս զրոյցներուն, չեն հերքեր զանոնք։ — Նիւ Եորքէ կ'հեռագրուի թէ Մ. Նահանգաց Բեքինի դեսպան Մր. Ռաքօքէլ յիշատակագիր մը ներկայացուց չինական կառավարութեան՝ Չինեւամերիկեան առեւտրական յարաբերութեանց վրայ։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը կ'վախնայ որ իր առեւտրական շահերը մեծապէս վնասուին Չինացի վաճառականներու կողմէ ամերիկեան ապրանքներուն դէմ բացուած պայքարին պատճառաւ։ Ամերիկեան կառավարութիւնը խնդրեց որ Չին այնպիսի սակարգ մը հաստատէ, որ առ այժմ գոնէ ամերիկեան առեւտուրը կարենայ դիմադրել Չինացի վաճառականներու ի գործ դրած պայքարին։

ՔԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 9.—Ռուս հեռագրական Գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ ռուս շոգենաւ մը Սեպտ. 23ին պիտի մեկնի Օտեսայէ դէպի Վլատիվոստոք, ուր ճամբորդ կ'առնէ, բերդաքաղաքին պաշտօնէութիւնը վերցած ըլլալով։ Նոյն Գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ Մայր—Կայսրուհին այս իրիկուն Դանիա կ'մեկնի։

ԱՀՌԵԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ
3000 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱԾ

ՀՌՈՄ, 9.—Քալապրիայի մէջ երկրաշարժի ցնցումներէն երեք հազարէ աւելի մարդիկ մեռեր են. վիրաւորեալներուն թիւն անհամար է։ Ցիսուն հազար հոգի անպատսպար կ'մնան։

ՔԱԹԱՆՑԱՐՕ, (Իտալիա) 9.— Պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, Քաթանցարոյի գաւառին բոլոր գիւղերն երկրաշարժէ շատ մեծ վնասներ կրեր են, եւ անոնցմէ շատերը ամբողջովին քանդուեր են։ Մինչեւ հիմա 450 մեռեալ և հազարի չափ վիրաւորեալ գտնուած են Քաթանցարոյի մէջ։

ՀՌՈՄ, 9.— Թագաւորն հարիւր հազար ֆր. զրկեց Սիկիլիոյ և Քալապրիայի երկրաշարժէն արկածեալներուն ի նպաստ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՔՈՒԻ ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ.—Բեդերսպուրկէ կ'հեռագրեն Սեպտ. 7 Թուով. — Պաքուի մէջ նաւթի հորերուն դիպուածական հրդեհը կ'շարունակուի։ Վիճակը սոսկալի է։ Անոնք որ երեք միլիոնատէր էին, այսօր աղքատացան։ Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ զգալի պիտի ըլլայ այս հրդեհին հետեւանքը։ Այլ եւս քարիւղի արտածումն անկարելի է։ Կորուստին չափն իմանալու համար բաւական է գիտնալ թէ 1904ին Պաթումէն 75,514,000 փութ քարիւղ արտածուեցաւ։ Չէրնոկօրոտի մէջ, Նոյէլի թիւ 29, 30 և 24 բաժիններէն զատ, Պիպիէյպատի մէջ Օլէյմայի, Մանդալոֆի և Ռոնոյի բաժինները ալ կ'այրին։ Ամբողջ քաղաքը Թանձր մուխով մը պատած է և բուռն մրրիկ մ'ալ կ'հրահրէ և կ'տարածէ հրդեհը. Բազմաթիւ գործարաններ դադրած են, զի գործելու նաւթ չունին պատրաստ։ Պաքուէ հեռագիր մ'ալ կ'ըսէ թէ Պալախանիի, Սապունչիի և Ռօմանիի մէջ գտնուած նաւթի հորերն այրեցան լմնցան. բայց Պիպիէյպատի մէջ հրդեհը կ'շարունակէ դեռ։ Նոյէլի պատկանող 40 հորեր այրեցան։

ԽՈԼԵՐԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ. —Պերլինէն Սեպտեմբեր 5 Թուով կ'հեռագրեն թէ երկու օրէ ի վեր քոլերայի դէպքերն աւելցած են։ Թէեւ համաճարակն իր նախնական շրջանակին մէջ սահմանափակուած կ'մնայ, այսու հանդերձ առժնախոհ միջոցներ առնուած են և կը շարունակուին։ Արտասահմանի մէջ ձեռք առնուած միջոցներն յուզած են Գերմանացիները, որք մեծ համաճարակի մը սպառնալիքին տակ կ'կարծեն ինքզինքնին։ Լրագիրները կ'ջանան փարատել ժողովրդային երկիւղները։ Գերմանիոյ առողջապահական վարչութիւններն ազատ են գրեթէ մեծ համաճարակի մը առաջքն առնելու, թէեւ նախազգուշական միջոցներ ի գործ կ'դնեն ամենամեծ խըստութեամբ։ Հականեխական կայաններ հաստատուած են գլխաւորաբար Պրէմէնի մէջ, ուր կ'յանգին ռուս գաղթականներուն եկած ճամբաները։ Պերլինի մէջ, Ջրանցքներու և Օտէրի ճամբով եկած տափանաւերը խիստ հսկողութեան կ'ենթարկուին։ Ոչ մէկ նաւավար կրնայ անցնիլ առանց բժշկական քննութեան, հակառակ պարագային, ծանր պատասխանատուութեան տակ կ'մնայ։

⁂ Պերլինէն Սեպտ 5 Թուով կ'հեռագրեն.—«Վերջին 24 ժամուան միջոցին քոլերայի դէպքերուն Թիւը 66էն 77ի բարձրացաւ և մահերու Թիւը՝ 23էն 24ի։ Պրէմէն, ուր ամէն զգուշական միջոցներ ի գործ կ'դրուին, ցարդ զերծ մնացած հիւանդութենէն։ Նաւային իշխանութիւններն աչալրջութեամբ կ'հսկեն հիւանդութեան յառաջացման։ Համաճարակ հիւանդութիւններ շատ եղան այս տարի արեւելեան Գերմանիոյ մէջ։ Իսն ամիսէ ի վեր Բրուսիոյ և Սիլեզիոյ մէջ ճարակած ուղեղատապը դեռ նոր վերջացած կ'նկատուի։ Այդ հիւանդութենէն բռնուողներուն Թիւն եղած է 2250, որոնցմէ 1750ը մեռած են։ Բօզէնի մէջ ժանտատենդի համաճարակ կ'տիրէ և տեղւոյն հիւանդանոցին մէջ 125 հիւանդներ կ'դարմանուին։

⁂ Անգլիա խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնէ. որոշուած է որ երբ Պալթիկի կամ Հիւսիսային ծովու նաւահանգիստ մը վարակուած հռչակուի քոլերայէ, առողջապահական իշխանութիւնները պարտաւոր պիտի ըլլան գործադրելու 1896ին քոլերայի դէմ հրամայուած միջոցները։ Ըստ այսմ, վարակեալ նաւահանգիստէ մը եկող նաւ մը Կրէվզէնտի մէջ վար դըրուելով, Լոնտոնի նաւահանգստի բժիշկներէն մէկուն քննութեան պիտի ենթարկուի։ Ճամբորդ մը երբ հիւանդութենէ զերծ հռչակուի, պիտի արտօնուի Լոնտոն մտնելու, բայց պարտաւոր պիտի ըլլայ ուր երթալն իմացնելու և շարունակական հսկողութեան տակ պիտի գտնուի։ Այս նպատակով երեք բժիշկներ կ'մնան շարունակ Կրինուիչ, և Թէյմզ գետն ի վեր ելլելիք բոլոր նաւերն ելլելով քննութեան կ'ենթարկեն։ Երբ սոսկալի հիւանդութեան ախտանիշերն երեւին ո և է ճամբորդի կամ նաւաղի վրայ, հիւանդն անմիջապէս պիտի ձեռնուացուի Տէնդոնի հիւանդանոցին մէջ, և նաւուն ալ իր բեռներն անմիջապէս պիտի հականեխուին խստիւ։

⁂ Բեդերսպուրկէն կ'հեռագրուի Թայմզի Սեպտ. 5ին թէ Ռուսիոյ սահմաններուն մէջ քոլերայի դէպք չկայ, թէեւ Գերմանիա կ'պնդէ թէ հոն հասած Ռուսերուն մէջ քոլերա երեւցեր է։ Ռուս կառավարութիւնն ոչ իսկ Կովկասը վարակեալ կ'նկատէ քոլերայով։ Վենետիկի պայմանագրին համեմատ, տէրութիւնք պարտին ճշդիւ տեղեկագրել համաճարակ հիւանդութեանց ամէն դէպք։ Ռուս իշխանութիւնք կ'պնդեն թէ հարաւային Ռուսիոյ մէջ դիտուած դէպքերը բուն քոլերա չեն։

⁂ Ֆրանսայի հանրային առողջապահութեան մասնախումբին մնայուն մարմինն անցեալ երեքշաբթի իրիկուն գումարուեցաւ Բարիզի մէջ, նախագահութեամբ բժշկական համալսարանին աւագ ուսուցիչ Բրոֆ. Տըլովի, և միաձայնութեամբ հետեւեալ որոշումը առաւ.

Հանրային առողջապահութեան մնայուն յանձնաժողովն առ այժմ բաւական կ'նկատէ Օգոս. 30ին բոլոր նաւահանգիստներու ուղղուած հրահանգները, որով խիստ հսկողութիւն կ'պատուիրէր Պալդիկէն եկողներուն դէմ. և այս՝ մէկ կողմէ քոլերան ծագած վայրին հեռաւորութեան, (Գերմանիա, Վիստուլի Նահանգ, Պերլինէն մէկ քանի հարիւր քիլոմեթր դէպ արեւելք), և միւս կողմէ, գերման կառավարութեան՝ համաճարակին ծաւալման դէմ ձեռք առած միջոցներուն պատճառաւ։ Հետեւաբար, տեղի չկայ ցամաքային սահմանագլխոյ վրայ հսկողութիւն ի գործ դնել։ Միայն կ'յանձնարարուի առողջապահական վարչութեան, պատրաստ գտնուիլ առողջապահական կայաններ հաստատելու երբ պէտք ըլլայ։ Այն պարագային որ վարակեալ տեղերէն եկող ո և է մէկը՝ Համպուրկի մէջ առողջապահական խիստ միջոցներու ենթարկուելով ֆրանսական նաւահանգիստները գալ ուզէ, պէտք է գիտնալ որ Ֆրանսայի մէջ ալ նուազ խիստ հսկողութեան մը պիտի ենթարկուի։ Վերոյիշեալ յանձնաժողովին անդամներէն հռչակաւոր միքրոպաբան Տօքթ. Շանթմէս անցեալ Յուլիսին բժշկական ակադեմիոյ մէջ յայտարարած էր թէ քոլերան գլխաւորաբար Վոլկայի, Մոսկուայի, Բեդերսպուրկի և Պալդիկի նաւահանգիստներուն ճամբով կրնայ Ասիայէն Եւրոպա մտնել։ Այսու հանդերձ, Տօքթ. Շանթմէս՝ իր միւս պաշտօնակիցներուն համամիտ է թէ շնորհիւ նոյն իսկ Գերմանիոյ դէմ ձեռք առնուած խիստ միջոցներուն, համաճարակը չպիտի կրնայ ընդարձակ ծաւալ գտնել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Կայս. Անձն. Փանձուն նախարարութեան խորհրդական և հաշուակալ անուանեցաւ հաշուակալութեան գիւանի նախագահ Հիլմի էֆ. և օգնական՝ ելմտական ընդհ. հաշուակալութեան հաշուակալի Ա. օգնական Մուզաֆֆէր պէյ։

—Ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ցունաստանի Վեհ. Թագաւորին երրորդ որդւոյն Բարձր. Նիքոլա իշխանին։ Ա. Օսմանիյէ՝ Էտիրնէի կուսակալի օգնական Րուքնէտտին պէյի։ Ա. Շէֆգաթ տրուեցաւ Ցունաստանի Վեհ. Թագաւորին Գ. զաւկին՝ Նիքոլա իշխանին կնոջ՝ Հէլէնա իշխանուհւոյն. և Հելլէն դեսպանին աղջկան՝ օրիորդին Սքասսի։

—Իժթիրազի սակի չքադրամ տրուեցաւ Էտիրնէի կուսակալի օգնական Րուքնէտտին պէյի, Կ. Պոլսոյ հարցաքննիչ դատաւոր Ալի Րիզա պէյի և Էսատ պէյի, Բերայի հարցաքննիչ դատաւոր Իհսան պէյի, Կ. Պոլսոյ Նախագահ Ատեանի ընդհ. դատախազ Նէժմէտտին պէյի, և նոյն դատարանին անդամ Էտհէմ պէյի։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Անցեալները տեղի ունեցած եղեռնական վատ արարքէն վիրաւորուած մարդիկ, որ կ'դարմանուէին Եըլտըզի, Համիտիյէ մանկանց և Կրամբ Սայի հիւանդանոցներուն մէջ, կատարեալ ապաքինեցան, և ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ հրամանաւ, նուէրներ բաշխուեցան իրենց։ Այս առթիւ ևս բարեմաղթութիւններ եղան Կայս. արեւշատութեան համար։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.—Սելանիկի շրջակայքը նուաճուեցաւ 60 հոգիէ բաղկացեալ պուլկար աւազակախումբ մը, աւազակներէն չորսը մեռան և վիրաւորուեցան, իսկ միւսները զինաթափ եղան։ Մեռեալներուն մէջ է նաև աւազակապետ Թայքօ։

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.—Եգիպտոսի Բարձր. Խտիվը չորեքշաբթի օր ժամը 4ին արևելեան ճեպընթացով եկաւ Պոլիս, իր յարգանքները մատուցանելու յատս Կայս. Գահոյից։ Ցանուն Վեհ. Կայսեր Սերքէճիի կայարանին մէջ բարի գալուստ մաղթեցին արարողապետ Իպրահիմ փաշա, Կայս. Թիկնապահ Փէրիք Հիւսնի փաշա։ Իպրահիմ փաշա Ն. Բարձրապատուութեան հաղորդեց Կայս. ողջոյնները։ Ապա Բարձր. Խտիվը նաւու պալատական կառքի մը մէջ իր հետ ունենալով Իպրահիմ փաշան. կառքին կ'հետևէին երեք Թիկնապահ, երկրորդ կառքին մէջ նստած Եգիպտոսի արտաքին գործոց նախարար Պուտրոս փաշա և Կայս. Թիկնապահ Փէրիք Հիւսնի փաշա. երրորդ կառքը նստան Բարձր. Խտիվին Թուրքերէնի գիւանապետ Մէհմէտ Իզզէդ պէյ և այլ հետևորդներ։ Կառքերու թափօրը կամուրջէն, Թօփհանէի և Պէշիքթաշի ճամբով ուղղակի գնաց Կայս. Պալատ, և Բարձր. Խտիվը պատիւ ունեցաւ ներկայանալու ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ, Որուն յայտնեց իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստիքն և արժանացաւ Կայս. բարձր մեծարանաց։ Ն. Բարձրապատուութիւն ցերեկի ճաշն ըրաւ Կայս. Պալատան մէջ, ապա հիւրամեծար Հիւսնի փաշայի հետ գնաց Պէպէք, ուր տեսակցեցաւ մօրը հետ, և յետոյ Րէճայիէ շոգեմակոյկով անցաւ Չուպուքլուի ապարանքը։ Բարձր. Խտիվը քանի օր չափ պիտի մնայ Պոլիս. Կայս. հրամանաւ հիւրամեծար կարգուած են Թիկնապահ Փէրիք Հիւսնի փաշա, հարիւրապետ Հասան պէյ և հետևորդ չավուշ Բէքիր և Ֆուատ պէյերը։ Բարձր. Խտիվին հետ Պոլիս եկած են եգիպտական կառավարութեան պաշտօնատարներէն ոմանք։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ռումէլիի նահանգաց ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա մօտերս Մանասդըրէ պիտի երթայ Սելանիկ, ապա պիտի անցնի Սկիւպ և երեք ամսոյ չափ քննութիւն պիտի կատարէ Գոսովայի նահանգին մէջ. յետոյ դարձեալ պիտի դառնայ Սելանիկ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Զիպէֆչէյէ և Ծիսրի Մուսթաֆայէ կ'հեռագրուի թէ Եւրոպայէ եկած ճամբորդներուն դէմ սկսուած է բժշկական քննութիւն ի գործ դրուիլ։ Գոսովայի կուսակալութեան կողմէ հեռագրաւ Զիպէֆչէյի մէջ առողջարան մը շինելու արտօնութիւն խնդրուեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսութենէն, որպէս զի երբ Եւրոպայէ եկած ճամբորդներուն մէջ կասկածելի դէպք մը տեսնուի, այնտեղ մեկուսացուի։

ԷՏԻՐՆԷԷ կ'գրուի Մէնտէրէսի թէ ապահովագրական ընկերութիւններէ ոմանք չեն ուզեր վճարել իրենց ապահովագրած հրկիզեալ տուներուն արժէքը, կամ զեղչ կ'ուզեն ընել։ Ցայտնի է թէ ո՛րքան մեծ անիրաւութիւն մ'է խնդրոյ առարկայ ապահովագրական ընկերութեանց այս ձեռնարկը։ Հրկիզեալ տուներուն տէրերն ամէնէն աւելի պէտք ունին իրենց տուներուն արժէքը գանձելու, կարօտութեան դարման տանելու համար, զի հրդեհը մեծ թշուառութեամբ տարածուած է, և թէև ոմանք յաջողած են կահ կարասիները փախցնել ուրիշ տեղ, բայց ի վերջոյ բոցերը լափլփած են ամէն ինչ։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺ.—Սելանիկի եղեռնադատ ատեանն հրապարակաւ դատեց հռչակաւոր աւազակ Հասան Չավուշի խումբէն Բարա Ֆէյզին, և մահուան դատապարտեց զանիկա։ Նոյնպէս մահուան դատապարտեց Արապ Հասան անուն մէկն որ անցեալ տարի Բարաֆէրիէյի մէջ տասներկու տարու աղջկան մը պատիւը բռնաբարած և ապա սպաննած էր զանիկա։

«ԹԵՄԷԹԹԻՒ»Ի ՏՈՒՐՔԸ.—Ելմտական նախարարութիւնն եղած հարցումի մը պատասխանած է թէ առևտուրով և կամ ո և է արհեստով զբաղող 16 տարեկանէ վար եղող աղջկանց պէտք չէ թէմէթթիւի տուրք առնել։

ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱԾ.—Ալի էֆ. անուն մէկը զօքանչին, կնոջը, քենիին, աղջիկ զաւկին և վեց ամսուան ուրիշ մէկ զաւկին հետ մակոյկով պտոյտ կ'կատարէր Անատոլու Ֆէնէրի կողմը, երբ վերադարձին մակոյկը շրջեցաւ ալեկոծութեան պատճառաւ, և մէջը գտնուողները ծով թափեցան։ Նաւավարը չկրցաւ զիրենք ազատել. և թէև շրջակայքէն անմիջապէս օգնութեան հասան, բայց հազիւ կարելի եղաւ ազատել Ալի էֆ.ն, կինն ու աղջիկը, և խեղդուեցան միւսները։

—Գարթալի շրջակայ Գուրթ Տօղմուշ գիւղին բնակիչներէն Մէհմէտ աղա մի օր երբ անտառէն փայտ կ'կտրէր, կացինը զարկաւ ոտքին և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ, Շաբաթ օր Պոլիս կ'բերուէր դարմանուելու համար, երբ շոգենաւին մէջ մեռաւ, չկրնալով տոկալ անհելի ցաւերուն։

ՑՈՐԵՆ.—Այսօր և երէկ հասաւ 43 վակօն Անատոլուէ և Ռումէլիէ։ Գիներն են. —Անատոլու սպիտակ ցորեն Էսքիշէհր 37½—38 փր. օխան։ A 36½—37, B 36—36¼. խառն 32—34. Կարմր 36—36½. Էսքիշէհր 39. Կակուղ Ռումէլի 36—36½. Կարմր 37½—38. Կակուղ Ռումանիա 37—37½։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՀՌԵԼԻ ՏՌԱՄԸ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեր չորեքշաբթի օրուան թիւին մէջ ընդարձակօրէն պատմեցինք արդէն այս ընտանեկան ահռելի տռամին մանրամասնութիւնները։ Կատարուած քննութենէն երևան եկաւ որ Յակոբ տասնհինգ տարի առաջ ամուսնացած էր Մարիամ անուն կնոջ մը հետ որ ամուսնութենէն քանի մ'ամիս վերջ իսկ սկսած էր բարկացոտ բնաւորութիւն ցոյց տալ. Յակոբ քանիցս խնդրած էր կնոջմէն որ թողու այդ բնաւորութիւնը, բայց հակառակ եղած յորդորներուն, կինը միշտ կ'կռուի եղեր ամուսնոյն հետ, ամենափոքր պատրուակէ մը խնդիր յարուցանելով։ Յակոբ, ինչպէս գրած էինք արդէն, քանիցս պաղատած էր կնոջ որ հանդարտ թողու զինքը, բարեկամներու ալ պատմած էր իր անհանդուրժելի վիճակը, բայց ամէն յորդոր ու աղերսանք անօգուտ մնացած էին։ Վերջերս նոր մտահոգութիւններ աւելցած էին Յակոբի վրայ. Մէկ կողմէն գործերն անյաջող կ'երթային, երկու հարիւր ոսկւոյ չափ պարտք մը դիզուած էր, բազմանդամ ընտանիքի մը պէտքերը հայթայթելու կարող կ'ըլլար գոհացնելու, միւս կողմէ, կ'խորհէր որ աղջիկ զաւակներ ունի, որոց մէկը, տասնեչորս տարու, կամաց կամաց կ'մօտենար ամուսնութեան տարիքին. Այս մարդը շուարած մնացած էր ու մտադրած՝ վերջ տալու կեանքին։ Շաբաթ օր ի գործ պիտի դնէ եղեր այս որոշումը, և ատրճանակը լեցուցած՝ կամացուկ մը վեր ելլալու վրայ է եղեր, զի վարի յարկը կ'գտնուէին ննջասենեակները, երբ յանկարծ կինը դէմն ելնելով ըստ սովորութեան սկսեր է գայլի աւետարան կարդալ։ Յակոբ պաղատեր է որ այլ ևս վերջ տայ այդ խօսքերուն, բայց կինն ա՛լ աւելի փրփրեր է. վերջապէս, գլուխը դարձած, Յակոբ հաներ է արդէն պատրաստած ատրճանակն և երեք հարուած պարպեր է կնոջը դէմ։ Մարիամ այլայլմէ եղածոյս տեսնելով, «Վա՜յ, Յակոբ, սպաննեցի՜ր զիս» ըսելով վար վազեր է առաջին թաղին ներքև և ինկեր է դրանն առջև այն սենեակին ուր իր չորս զաւակները քնացած էին։ Հոն է որ կէս ժամ վերջն աւանդեր է հոգին «զաւակնե՛րս» բառը կարենալով արտասանել։ Իսկ Յակոբ իր կինն սպաննելէ ետք, քշուեր է վերի սենեակը. և գնտակ մը պարպելով ճակտին, գիտապաստ ինկեր է գետին։ Ոստիկանութիւնն երբ մտաւ իր սենեակը, տարաբախտ մարդը դեռ իր աջ ձեռքին մէջ բռնած էր ատրճանակն և ցուցամատը դեռ կ'գտնուէր բլթակին վրայ։ Կռնակի վրայ գետին փռուած էր, պարպած հարուածը շանթահարիչ ազդեցութիւն ըրած ըլլալով արդէն։ Ինչպէս ըսինք չորեքշաբթի օրը, Յակոբ իր կնոջ վրայ պարպած երեք գնդակներէն մէկը մտած էր փորը, ձախ կողմէն, և առանց աղիքները պատռելու անցած գացած էր, մէկ գնտակը մտած էր աջ ուսին ներքև և դուրս ելած էր միւս կողմէն, իսկ մէկ գնտակը մխուած էր կուրծքն և հոն մնացած։ Ընդհանուր դատախազի օգնական Թալաթ պէյ հարցաքննեց չորս տարաբախտ որբերը, և անոնց ըսածները արձանագրուեցան։

⁂ Բանի՛ քննութիւնք յառաջ կ'տարուին, ա՛յնքան խորհրդաւոր երևոյթ մը կ'առնէ այս ընտանեկան ահաւոր տռամը, որուն պատճառաւ չորս անմեղունակ մանուկները, որոց բոլորն աղջիկ, որբ կը մնան։ Կ'ըսուի թէ Յակոբ ասկէ առաջ ժանտատենդէ տառապած էր, և անկէ ի վեր մտային անհաւասարակշռութեան նշաններ ցոյց կուտար։ Բայց տռամը պատահած առտուն, Յակոբի աշակերտներէն մէկը տուն կուգայ, և Յակոբ զինք կը ճամբէ ձեռքը բաճկոն մը տալով ու կ'ըսէ. «Դուն գնա՛, ես ալ հիմա կուգամ կոր»։ Ասիկա ապացոյց կ'համարուի որ Յակոբ կանխամտածութեամբ գործած էր իր ոճիրը։ Բայց յայտնի կ'ըլլայ որ ո՛չ այր եւ ո՛չ ալ կին կրնային պարծենալ թէ հեզ, հլու բնաւորութեան տէր մարդիկ են։ Ինչպէս ըսինք, կինը նեղսիրտ էր, և Յակոբ ալ ծայր աստիճան կ'բարկանայ եղեր կնոջը դիտողութիւններէն։ «Թերճիմանի Հաքիգաթ» կ'ըսէ թէ տռամին առտուն դրամական վէճ ծագեր է առն և կնոջ միջև։

⁂ Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ, Յակոբի մարմինը տարուեցաւ Պալըգլըի գերեզմանատունը, ուր թաղուեցաւ լոկ հանգստեան կարգ կատարուելով, զի հաստատուած է վերջին պահուն որ Յակոբ իր ոճիրը գործած է խելագարութեան վայրկենին մէջ. իսկ տարաբախտ Մարիամի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ Տ. Եզրաս Վ.ի և մասնակցութեամբ թաղական քահանայից։ Ներկայ էին ազգականներ և բարեկամներ։

⁂ Շէյխ—իւլ—Իսլամութեան Դարէն Գասսամի պաշտօնեաներ ծնողազուրկ որբերուն ինչքերն արձանագրեցին։

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒԻ ԱՀՌԵԼԻ "ՏՌԱՄ"ԻՆ ԱՌԹԻՒ

Բացայայտ է այն բարոյական դասը զոր կարելի է հանել Գումգափուի ընտանեկան տխուր դէպքէն, որ պատմուած էր մեր չորեքշ. օրուան թիւով, և երէկ ալ Թուրք թերթերուն մէջ մանրամասնուած էր։

Հայ մը սպաննեց իր կինը, և յետոյ անձնասպան եղաւ։ Նոր մանրամասնութեանց նայելով, մարդը, գործերու ձախողութեան բերմամբ, արդէն որոշած էր ինքզինքն ոչնչացնել, մանաւանդ որ սնանկութեան վիճակի եկած հասած էր։ Բայց ճիշտ նոյն պահուն ուր այս ահաւոր որոշումն ի գործ պիտի դնէր, դժբախտ կինը դարձեալ անկուեցաւ իր դէմը, իր սովորական դարձած կշտամբանքներով, և այն ծծու լեզուով որուն համար մարդը քանիցս գանգատած էր թաղին դրացիներուն։ Մասամբ վկայեց թէ Յակոբ ըսած էր թէ իր կնոջ վար հունքէն այնքան սրտնեղած է որ այլ ևս չէր ուզեր տուն երթալ, եթէ զաւակները չըլլային։ Զաւակները շատ հեղ միութեան զօդն են քայքայուած ընտանիքներուն մէջ, և միշտ հաշտութեան գրաւականն ծնողքներու։ Այր և կին, որչափ ալ պաղած ըլլան իրարմէ, անկարելի է որ պաղին իրենց զաւակներէն։ Զաւակներուն սէրը, զանոնք խեղճ չթողնելու հոգը, անոնց ապագային մտածումն ամէնէն անտարբեր, անզգայ, անկարեկիր ամուսիններն անգամ յաճախ կ'կապեն անշահ որոշումներու զառիվայրին վրայ, կ'խափանեն անխորհուրդ բաժանումները, անդարձ լքումները, և դէշ աղէկ դարձեալ միակտուր ապրելու տրամադրութեան մէջ կ'ամրացնեն զանոնք։ Գումգափուի ցնցող ընտանիքին մէջ, չորս զաւակներն այս նախախնամական պաշտօնը պահ մը միայն կրցեր են կատարել։ Այր և կին կ'տառապէին անուն չունեցող այն բարոյական ախտէն որ ի վերին երեսս երևցածէն աւելի թիւով ընտանիքներ կ'կրծէ, և լռելեայն կ'քայքայէ, այն է՝ բարքերու անհաշտութենէ, incompatibilité d'humeur։ Էրիկը նեղսիրտ, բայց կինն ալ դէգ, թթու, անկարեկիր բնաւորութեան տէր էր։ Իրարու հանեէ զաւակները շատցան,— 14 տարեկան մէջ հինգ զաւակ,— և մինչ ընտանիքը կ'մեծնար, մարդուն նիւթական միջոցները կ'անձկանային։ Դրամատէր մը չէր, ո՛չ ալ բանուկ արհեստ մ'ունէր ձեռքը.—միթէ միայն դրամատէրներն և բանուկ արհեստի տէր եղողնե՞րը կ'կարգուին.—այլ պատրաստ հանդերձներ ծախող մ'էր, առուտուրի դիւրին ճիւղ մը որ վերջին տարիներս տարապայման աւելցաւ [illegible] Կ. Պոլսոյ մէջ, և մրցակիցներու բազմութեան չափով շահերը քիչցան։ Առևտրական անձկութեան բերմամբ երբ մարդը նեղն ինկած էր, տան մէջ ալ հանդիստ չկար։ Կինը որուն երկնային պաշտօնը պիտի ըլլար իր ամուսնոյն քաջալերողը, սփոփիչը, կազդուրողն ըլլալ, կ'հոգնէր թէ շատ մօտ չէր այս իտէալ նկարագիրը գոհացնելու։ Իր էրկան վիճակը չէր հասկնար։ Զանիկա մխիթարելու տեղ կ'զայրացնէր, և ասիկա՝ պարզօրէն, ամենօրեայ կեանքի մէջ, առանց ո՛և է անբարոյականութեան դէպքի։ Ոմանք ի սկզբան ըսին թէ մարդն յուսահատած էր իր կնոջ անկարգ ընթացքէն. բայց դրացիներէն մեր առածին նայելով, անանկ բան չկայ։ Իր էրկան մոլեգնութեան անմեղ զոհը, դժբախտ կինն անբարոյականութեամբ ամբաստանուած չէր բնաւ։ Ո՛չ ալ էրիկը մինչև այն վայրկեան խելագարութեան նշան ցուցուցած էր։ Այս ծայրագոյն պարագաները չեն որ այն կրկին [illegible] դէպքն յառաջ բերին։ Ամուսնոյ միոյն խելագարութեան կամ միւսին անբարոյականութեան պատճառաւ կործանող ընտանիքները բարեբախտաբար խիստ քիչ են։ Աւելի շատուոր են այն ընտանիքներ որք կ'քայքային, կ'կազմալուծուին աւելի հասարակ պատճառներով, որոց ամէնէն յաճախադէպն է կնոջ և էրկան զիրար չհասկնալը, իրարու բնաւորութեան չհանդուրժելը, ամենօրեայ կենցաղի մէջ իրարու վարքին ու բարքին ըստ բաւականին զիջում չընելը, իրարու պակասութեան աչք չգոցելը, այլ զայն սաստկացնելը, խօսակցայով դիտնալը, պզտիկ միջադէպերը մեծ կռուի պատճառ դարձնելը, և իրարու ազդեցութիւնը, հեղինակութիւնը կոտրելը տալով առջեւ։ Ո՞րը պէտք է հանդուրժէ միւսին, այս ալ փափուկ կնճիռ մ'է. Թէև Պօղոս Առաքեալ ի վաղուց լուծած էր այս խնդիրը։ Ամէն զգայուն և բարեկիրթ կիներ կ'ըմբռնեն թէ ո՛րչափ ալ ամուսինք պարտաւոր են փոխադարձաբար ներողամիտ ըլլալ և հանդուրժել իրարու, բայց Աստուած կինն ստեղծած օրէն անանկ կամեցեր է որ կինն ա՛լ աւելի ներողամիտ ըլլայ իր էրկան, նախ, քրիստոնէական ըմբռնումով, որովհետեւ կինն էր որ անմիջական պատճառ եղաւ մարդուն անկման, և կինն էր որ եղաւ մայր Աստուածորդւոյն, և մօր մը միշտ կը վայլէ աւելի ներողամիտ ըլլալ, և յետոյ, բանաւորական ըմբռնումով, որովհետեւ ընտանիքին մէջ կնոջ պաշտօնն է սիրոյ, համակրանքի, համերաշխութեան, քաղցրութեան, փափկութեան տարրն հանդիսանալ, որովհետեւ կինը սահմանուած է օգնականը, զօրավիգն ըլլալ իր ամուսնոյն, և զայն զօրացնել աշխարհի նեղութիւններուն, տառապանքներուն և կեանքի ամենօրեայ պայքարներուն դէմ, զի էրկան բաժինն է կուրծք տալ արտաքին աշխարհի գործերուն և փորձութիւններուն, որոց բերմամբը կրնայ յոգնիլ, տագնապիլ, նեղսրտիլ, և իր ընտանեկան յարկին մէջ է որ պիտի փնտռէ գտնէ հանգիստը, կազդուրանքը, Ֆիզիքական և ինչպէս բարոյական զօրութիւնը, տոկալու համար կենաց պայքարին, և նորոգուած ուժերով յառաջ վարելու համար զայն։ Եւ երբ ընտանիքին մէջ ալ՝ փոխանակ այս անհրաժեշտ կազդուրման՝ մտատանջութեան նոր պատճառներ միայն գտնէ, երբ իրեն օգնելու, իրեն կարեկցելու պաշտօնն ունեցող կինն իր վարքով ու բարքով, կամ լոկ իր լեզուով ամենօրեայ տանջանք մը դառնայ իր գլխուն, հաւանական է որ մարդը սնանկանայ մտաւորապէս և բարոյապէս։ Նոր տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսուի Յակոբ, իր խանութին մէջ սնանկանալէն շատ առաջ, իր տան մէջ սնանկացած էր, և դժբախտ անհամաձայնութիւնը, անհամերաշխութիւնը զինք կողոպտած էր ընտանեկան երջանկութենէն, որ անհրաժեշտապէս պէտք էր զինք քաջալերելու որ ելից հնար մը գտնէր իր գործերուն, և իր կնոջ և զաւակաց սիրոյն համար նոր ջանքեր ընելու, կամ գէթ համբերութեամբ տանելու օրուան անձկութեան, սպասելով առեւտրական, անտեսական լաւագոյն պատեհութիւններու, որք ընդհանրապէս կ'յաջորդեն դրամական անձկութեան շրջաններուն։

Դէպքին ամէնէն աղեխարշ պարագան այս է որ այր և կին կ'սիրէին, կ'պաշտէին իրենց զաւակները, բայց վայրկենի մը խելայեղութիւնը բաւական եղաւ որ լեցուած բաժակն յորդի, եւ եղեռնագործ զէնքն իր անդարձ, անողորմ արարքն ի կատար ածէ։ Հայրն այնքան կ'սիրէր իր զաւակներն որ անոնց սիրոյն համար չէր ուզեր բաժնուիլ իր կնոջմէն, մինչ եթէ պահ մը բաժնուած ապրէին իրարմէ, ինչպէս շատերու կ'պատահի, կիրքերը կրնային մեղմանալ, և խնդիրն աղեհալի վախճան չէր ունենար։ Կինն ալ այնքան կ'սիրէր իր զաւակներն որ կէս ժամու տառապանքէն, հոգեվարքէն ետքը մեռած ատեն բերնէն ելած հուսկ յետին բառերն իր զաւակներուն անուններն էին։ Բայց դժբախտաբար զաւկի այս բնական սէրը բաւական չեղաւ որ հայր ու կին զիրար հասկնալու, իրարու ներելու վերջին ճիգ մ'ընէին։ Մայրը կ'սիրէր իր զաւակները, բայց չէր վարաներ խստութեամբ վարուելու անոնց հօրն հետ, և մարդը, ձախողած գործերուն համար ելից հնար մտածելու զբաղած, բարեկիրթ, պարտաճանաչ մարդու յատուկ ո՛ և է միջոց չէր խորհեր իր զաւակներուն մօրն հետ կենցաղավարութեան աւելի տանելի, աւելի հանդուրժելի ձև մը գտնելու։ Ոճրագործ էրիկը անպաշտպանելի կերպիւ յանցապարտ է միշտ, զէնք շարժելուն համար խեղճ մօր մը վրայ, որ ի մօտոյ հինգերորդ զաւկի մ'ալ կեանք պիտի տար։ Այս կրկին հղեանն արժանի է սակայն որ մտածուի անոր վրայ, զի մանաւանդ նոյն կարգի շատ ընտանեաց մէջ, թէև, բարեբախտաբար, իրերն այն ծայրայեղութեանց չեն հասնիր, բայց պարագաները շատ անգամ նոյն են, և թէպէտ մահ յառաջ չգայ, բարոյական, ընտանեկան, ընկերական հետևանքները նուազ ողբալի չեն երբեմն։

⁂ Ոմանք կ'կարծեն թէ էրկան ու կնկան պարբերական կռիւները նախանձութեան տեսարաններ էին կնոջ կողմէ. թէ Յակոբ ուրիշ կին մը կ'սիրէր, և անոր համար զայրացած էր կինը։

Բայց այս ենթադրութիւն հիմնաւոր չի թուիր, քանի որ 15 տարուան մէջ մարդն հինգ անգամ հայր եղած էր օրինաւորապէս, և իր կինը մի քանի ամսուան յղի էր այս անգամ ալ։ Կասկած չկայ ուրեմն թէ մարդն իր ընտանիքին յարած էր։ Լքուած կնոջ մը կացութիւնը չէր այս հէք անմեղ կնոջ պայմանը։ Միւս կողմէ, նայինք մարդը սի՞րտ ունէր որ մէկէ աւելի կնոջ հետ յարաբերութիւն հաստատէր, երբ գործին մէջ ձախողութիւնը կ'հալածէր զինք, երբ սնանկութեան արհաւիրքը պաշարած էր իր ուղեղը, և երբ 200 լիրայի անմիջական վճարելի պարտքի մը ուրուականը գերեզմանին գիրկը կ'բանար իրեն առջև։ Սաոյգ է որ կիները շատ հեղ կասկածոտ կ'ըլլան, և ամէնէն անմեղ այրերն անգամ երբեմն կ'ամբաստանուին... իրենց կիներուն կողմէ։ Բայց եթէ իր կնոջ կասկածն հրաւիրող ամէն էրիկ մարդ իրօք անհաւատարիմ ըլլար, ո՞ւր պիտի գտնուէր անմեղ կին։ Ամէն այր մեղաւոր պիտի ըլլար, հետևապէս նաև ամէն կին։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ Տ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ ՎՐԴ.Ի

Այս առաւօտ Դարդանէլէն Ս. Պատրիարք Հօր ուղղուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէր թէ Երուսաղէմի Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ Նորընտիր Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Վ. Չիլինկիրեան հիւլէնական շոգենաւով Կ. Պոլիս պիտի հասնի այսօր ժամ 10ին։

Որոշեալ ժամուն, Տ. Եղիշէ Վրդ. ժամանեց մայրաքաղաքս, և դիմաւորուեցաւ Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ.ի, մի քանի վարդապետներու, քահանաներու և Պատրիարքարանի բարապանաց կողմէ։ Նորընտիր Փոխանորդն անմիջապէս Բերա գնաց, և այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր, ուրկէ Պատրիարքարան պիտի երթար։

Ս. Պատրիարք Հայրը Շաբաթ երեկոյ Կայս. Պալատ գնաց։

—Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեան Շաբաթ օր ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Ֆերիտ փաշայի։

—Մայրաքաղաքիս բոլոր Հայ եկեղեցիներուն մէջ երէկ կարդացուեցաւ Ս. Պատրիարք հօր մէկ շրջաբերականը, ուր Ն. Սրբազնութիւնն ի վեր հանելով Հայ ազգին դարերէ ի վեր վայելած առանձնաշնորհումներն ու Կայսերական հայրական հոգածութիւնն և նորանոր շնորհները, կ'յանձնարարէ, ինչպէս միշտ, հաւատարմաբար ծառայել և աղօթել Կայսերական Թանկագին արեւշատութեան համար։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ և՛ բնաբան առնելով «Զի մի յանձինս պարծեսցի մարդ, այլ յԱստուած», Առաքելոյն խօսքը, բացատրեց թէ կենաց յաջողութեան առաջին պայմանն է յուսատութիւնը, և պէտք է գիտնալ թէ այդ ջանքերն արդիւնաւորողն Աստուած է, մարդ իր անձը ուղղելու է Աստուածային պատուիրանաց համապատասխան ընթացքի մէջ, այսինքն իր գործերը պէտք է համապատասխանեն Աւետարանին կամաց։ Ցաւարտ Ս. պատարագի, Ն. Սրբազնութիւնն հանդիսաւոր մաղթանքներ կատարեց Կայսերական արեւշատութեան համար, յիշելով մանաւանդ Կայսերական դրամական շնորհը վերջին փոթորիկէն վնասեալ Պէշիկթաշի եկեղեցիին նորոգութեան համար։ Բակին մէջ խմբուած ժողովուրդը սրտաբուխ «Ամէն»ներով ձայնակցեցաւ բարեմաղթութեանց և հոն աշակերտները Կայսերական քայլերգն երգեցին որոտընդոստ ծափահարութեանց մէջ։

—Էտիրնէի առաջն. տեղապահ Տ. Արտէն Ա. քհնյ. Դերձակեան Օգոստ. 23 թուականաւ կ'գրէ Պատրիարքարան թէ հրկիզեալ Հայ ընտանեաց թիւն 250ի կը յանգի, ըստ վերջին քննութեան։ Իսկ եկեղեցւոյ կալուածներէն այրած տուներուն թիւն է 12 և մէկ բաղնիք, որոնք ապահովագրուած չեն եղեր։ Վարժարանը 800 ոսկիի ապահովագրուած էր։ Այրած տուներուն թիւն է 2,200էն քիչ աւելի, որուն մէկ չորրորդը Ցունաց և կէսը Հրէից կ'վերաբերի. 13 Հրէից, 3 Ցունաց, 1 Բուլղարաց, 1 Հռոմէականաց եկեղեցիներ ու աղօթատեղիներ հրոյ ճարակ եղեր են։ Ս. Թորոս եկեղեցւոյն նկուղը բացուեր է Օգոստ 23ին և հրդեհի պահուն հոն պահուած եկեղ. անօթները յանձնուեր Թաղ. Խորհուրդին։ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մէջ ժողով կազմեր է Տեղապահ Հայրը և տնօրինութիւններ ըրեր է։

—Սկիւտարի երեք միացեալ Թաղերու Թաղ. Խորհուրդն երէկ նոր գումարում մ'ունեցաւ Ս. Խաչի խորհրդարանին մէջ։ Նորընտիր Տեսուչ Գ. Մալաթեան էֆ. ներկայացուց վարժարանաց նորակազմ ուսուցչական խումբին անուններն և ելմտացոյցը որ 14,000 ղշ.ի կ'յանգի։ Խորհուրդը քննութեան առաւ ելմտացոյցը մանրամասնօրէն, և մինչև ժամ 6 այդ քննութիւնը չաւարտելով, Բարսեղ Աւետիսեան, Միհրան Գարագաշեան եւ Թումիկ Սուրէնեան էֆ.ներու յանձնեց ամբողջացնել այդ քննութիւնն և տեղեկացնել յաջորդ նստին որ վաղը պիտի գումարուի։ Խորհրդոյ նոյն նստին մէջ կարծիքներ փոխանակուեցան նաև երեք եկեղեցիներու քարոզչութիւնը միակ անձի մը յանձնելու մասին, որու համար որոշում չէ տրուած սակայն։

—Գատըգէօյի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեան կ'գրէ Պատրիարքարան թէ իր հիւանդութենէն ապաքինած ըլլալով ի մօտոյ թեմական այցելութեան պիտի ելնէ։ Պալաքեան Վրդ. խնդրեր է որ Գաւառ. Ժողովոյ մը ընտրութեան հրահանգ տրուի։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը բարեպաշտ ազգայնոց կ'ծանուցանէ թէ սափրիչ Հայ արհեստաւորաց կասկի տրամադրութեան համաձայն, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան հրաւիրեալ է վաղը, Դշ., Հիւանդանոցին Ս. Մատրան մէջ Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն մատուցանել, ի հանգիստ հոգւոց ննջեցելոց յիշեալ բարեսէր արհեստաւորաց։

—Ֆրէզնօ քաղաքին մէջ հանգուցեալ Տիկին Իսկուհի Պ. Աղամեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 5 փր. նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին Նշան էֆ. Սիրունեան ի Մարսէյլ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 10.—Ամերիկեան ծերակոյտը մերժեց գերման կառավարութեան առաջարկը, թէ առևտրական դաշնագիր մը կնքուի Ամերիկայի և Գերմանիոյ միջև։

ՀՌՈՄ, 10.—Անլուր աղէտ մը եղաւ Սիկիլիոյ և Գալապրիայի մէջ պատահած երկրաշարժը։ Կորուստներուն վրայ թէև պաշտօնական ցուցակ մը չհրատարակուեցաւ դեռ, բայց առ նուազն 2000 հոգի կայ մեռած։ Ամէն կողմ նպաստամատոյց մարմիններ կազմուեցան, և ցարդ հաւաքուեցաւ 330,000 ֆր. որուն 150,000 ֆր.ը նուիրեց Թագաւորը։

ԽԶՈՒՄ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 10.—Հելլէն դեսպան Մ. Թոմպասիս մեկնեցաւ։ Ռումանիոյ և Ցունաստանի յարաբերութիւնք խզուեցան։

"Կ. ՊՈԼՍՈՅ,, ԵՒ "ՖՈՒՌՆԻԷԻ,,

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Սեպտ. 10.—Օտեսայի զինուորական կառավարիչ Զօր. Գօխանով առողջական պատճառաւ հրաժարեցաւ պաշտօնէն։ Իրեն պիտի յաջորդէ Մանչուրեան Բ. Զօրաբանակին հրամանատար Զօր. Գաուլպարս։

ԹՕՔԻՕ, 9.—Պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ Սեպտեմբեր 1էն ի վեր զինադադար կնքուած է Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջև։ Վարչապետ կոմս Գացուրա քաղաքական կարեւոր գումարման մը մէջ յայտարարեց թէ Լա Բէրուզի նեղուցը բաց պիտի մնայ նաւարկութեան առջև, բայց Ճաբոն բնաւ յանձն չէ առած զայն չեզոքացնել։ Այնպէս կ'կարծուի թէ ժողովուրդին վրայ շատ լաւ ազդեցութիւն պիտի գործէ թէ՝ այս յայտարարութիւն և թէ՝ Քորէայի մէջ Ճաբոնցւոց ազատ գործունէութիւն ունենալը։

ԱՀՌԵԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՄԷՍԻՆԱ, 10.—Սդրոմպօլի կղզին հրաբուխի պատճառաւ ամբողջովին անբնակելի դարձաւ. ժողովուրդը փախաւ։

ՀՕՄՊՈՒՐԿ, 10.—Կայսերական ընտանիքը, բաց ի գահաժառանգ Սէսիլ իշխանուհիէն որ մայր ըլլալու վիճակի մէջ է, Բոտալէնց մեկնեցաւ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տէ՛ր,

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ երկուստեք համաձայնութեամբ լուծեցինք մեր ընկերութիւնը՝

ՄՕՏԻԱՆՕ, ՇԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

որ այսօրուընէ դադրած է գոյութիւն ունենալէ։

Տիար Սալօմօն Ի. Մօտիանօ ստանձնած է լուծեալ ընկերութեան պարտուց և պահանջներու կարգադրութիւնը։

Շնորհակալութիւն յայտնելով այն վստահութեան համար, որով պատուեցիք մեզ, կ'մատուցանենք մեր յարգանաց հաւաստիքը։

ՍԱԼՕՄՕՆ Ի. ՄՕՏԻԱՆՕ
ՌԱՖԱԷԼ ՇԱՔԻ

Կ. Պոլիս, 1905, Օգոս. 31

⁂

Տէ՛ր,

Վերոյիշեալ շրջաբերականին համաձայն պատիւ ունիմ ծանուցանելու թէ մասնակցութեամբ Թրիէսթէի Մ. Սասուլ Տ. Մօտիանօի, իբրև քօմանտիդէր ընկերակից,

Ս. ՄՕՏԻԱՆՕ ԵՒ ԸՆԿ.

անուան տակ կ'շարունակեմ Մօտիանօ, Շաքի և Ընկ. նախկին ընկերութեան գործառնութիւնները։

Նոր առևտրական տունն անցեալին նման գլխաւորաբար պիտի զբաղի Թուղթի վաճառականութեամբ։

Հաճեցէք ուշադրութիւն ընծայել յետագայ ստորագրութեանս, և ընդունիլ իմ յարգանացս հաւաստիքը։

ՍԱԼՕՄՕՆ Ի. ՄՕՏԻԱՆՕ

Ցանուն ընկերութեան պիտի ստորագրեմ.— Ս. Մօտիանօ և Ընկ.։

Կ. Պոլիս, 1905, Սեպտ. 1

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	100 05
Ամէնէն բարձր գին	»	100 06
Ամէնէն վար գին	»	100 03
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	134 25
Ամէնէն բարձր գին	»	134 25
Ամէնէն վար գին	»	133 87½
Թրամվայ	»	86 —

ԲԱՑՈՒՄ, 29 Օգոս.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	98 02
» » ժամ կէն		98 03
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	135 —
» » ժամ կէն		135 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	18 07
Եգիպտ. Գրէտի Ֆօնսիէ Ա.	ֆր.	314 50
» » » Բ.	»	270 50
Թունէլ Կ. Պոլսոյ	»	515 —
Անատոլուի երկթ. պրտթ.	»	526 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	16 30
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 85
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	ղր.	750 —
» [illegible]	»	265 —
» պարտաթուղթ	ֆր.	492 —
Թրամվայ	»	89 —
Տէրքոսի ջրոյ Ընկ.	»	243 —
[illegible]	»	679 —

ՍԹԻԼԱՆ

Օսմ. Միաց. 1 օրուան	Օ. Ո.	2.50	2.35
» » 3 »	»	5.50	—
Ռումէլիի Երկթղ.	ֆր.	2 —	—

ՕՍՄ. ԲԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 25	109 25
» չէք	110 05	109 25
Փարիզ 3 ամիս	23 76¼	22 96¼
» չէք	22 86	22 96
Գերմանիա մարք	18 55	18 65
Վիեննա քուրոն	21 82	21 92

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	ղր.	109 34
20 ֆրանքնոց	»	87 14
20 մարքնոց	»	107 —
Բօլ Իմփէրիալ	»	91 10
[illegible]	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 37
Պէշլիք	»	104 —
Նոր մէթալիք	»	103 10
Ռուսալ Թղթադրամ	»	8 64

Ակոբ Ա. Անտրէասեան, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 9

Օսմանեան Միացեալ բաց.		Ա. Ո.	91 63
» » գոց.		»	91 63
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	14 25
Եգիպտական Միացեալ		»	106 12
Անգլ. Քօնսոլիտէ		Գ. Կ.	90 75
Հելլենական Փոխ.	1881	»	43 75
» Մոնոպոլ		»	55 —
Պուլկար. փոխառ.	1892	»	100 75
Թրանսվալ		»	3 43
Ճաբոնական 4½		»	91 —
Ռուսական			93 75
Փոխառ. Պարզէյի վրայ		»	25 300
Դրամազեղչ		»	3 —

ՓԱՐԻԶ, Սեպտ. 9

Օսմանեան Միացեալ բաց.		92 95
» » գոց.		92 87
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	136 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	610 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	414 —
Օսմ. Մաքսատուն փոխառ. 4%	ֆ	480 —
Ցունաց. Փոխ. 3%	»	100 33
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —
Քրէտի Լիոնէ	»	1168 —
Պանք դը Փարի	»	1482 —
Ռուսական		94 42
Թրանսվալ	»	88 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 175

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 9

Օսմ. Միացեալ		90 95
Զինուորական փոխառութիւն 1903		89 75
Անատոլուի Երկթ. պարտաթ. մարք		103 10
» » բաժնթ. 60%	»	119 50
Ռուսական 4%	»	92 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	139 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285
Դրամազեղչ		3

ՎԻԵՆՆԱ, Սեպտ. 9

Ռումէլիի Երկաթուղի	»	146 —
Օսմ. Ռէժի	»	383 —
Դրամազեղչ		3 —

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՕՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առաջ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերէ բաղկացեալ են։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը 4,500,000 անգլ. ոսկի կ'անցնի։
ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան սկզբնաւորութենէ [illegible] մէկ գլխաւոր առաւելութիւն ցարդ է 26,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 50—25

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, վէնք, կարասիք եւ ապրանք, յայտ նպաստաւոր պայմանօք եւ մեծ նորոգութեամբ [illegible] ու ունի լիազօր իրաւունք կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց հրդեհ վնասները։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ Ընդհ. Գործակալ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց.
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը Վէյթալըս խան, գետնայարկ թիւ 1։
ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ Ի ՊՈԼԻՍ
ԹՈՒՓՃԷՆ ԱՐԻԿԵԱՆ Եմին պէյ խան թիւ 1 և 2 — ԺԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ Ֆլնտըգլեան խան
Զննիչ Ռիսքներու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՔԱԷՐՃԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Հարիւրին 4 քօնսօլիտէ փոխառութեան Օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ Սեպտ. 1/14էն առաջ 31 թուակիր կտրօնին, ինչպէս նաև 1/14էն առաջ 31 թուակիր կտրօնին, ինչպէս նաև 1/14 Օգոստոսի վերջին թիրաժին մէջ ամործի եղած թուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Կ. Պոլսոյ, Բարիզի և Լօնտոնի կեդրոններէն ու Պերլինի մէջ Պ. Ս. Պլէյխրօտէրի կողմէ, Սեպտ. 1/14էն սկսեալ։

Կ. Պոլիս, 4 Սեպտ. 1905 13—2

* * *

ԱԶԴ. — 1890ի 4% Օսմ. Քօնսօլիտէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ 1905 Սեպտ. 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուի 31 թիւ կտրօնը, որուն պայմանաժամը կ'աւարտի այդ թուականին, ինչպէս նաև նոյն փոխառութեան այն պարտաթուղթերն որոնք ամործի եղած են 1905 Օգոստ. 1/14ին։ Գործողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ, առաւօտեան ժամը 10էն իրիկուան ժամը 2, ամէն օր, բացի կիրակի օրերէն, իսկ սուրբաթ օրերը՝ ժամը 10էն մինչև կէս օր։ Կտրօններուն և պարտաթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է կցուած ըլլան թուաւոր պատառներ, աերեկուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ պէտք է 10 օր վերջը ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին, վճարուելու համար։

Կ. Պոլիս, 5 Սեպտ. 1905 3—3

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՕՍՄ. 4% ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՐՏՔ
4% ՕՍՄ. ԲՐԻՕՐԻԴԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Վերոյիշեալ երկու փոխառութիւններուն 1905 Սեպտ. 1/14ի վեցամսեայ տոկոսը, և 1905 Օգոստ. 1/14ի 30րդ վիճակահանութենէն ամործի եղած 4% բրիօրիդէ պարտաթուղթերուն փոխարէնը պիտի վճարուին 1905 Սեպտ. 1/14էն սկսած, կտրօններուն վրայ նշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ, մինչև 1906 Փետր. 1/14։ Այդ պայմանաժամէն վերջը, միայն Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի վճարուին։

Կ. Պոլիս, 13/26 Օգոստ.։ 6—6

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
Ի ՊՐՕՒՍԱ

Ամերիկեան Աղջկանց վարժարանիս նոր շրջանը կ'սկսի Սեպտ. 6ին չորեքշաբթի։ (Ն. Տ.)

Վարժարանս նոր յայտնրով յառաջ կը նայի դալ տարուան։ Անգլիերէն լեզուի ուսման հետ, որու մէջ մասնաւոր ուշադրութիւն կ'տրուի, Գաղղիերէն, Երաժշտութեան և կարի ու ձեւագիտութեան եւս յատուկ է թէ հաւասարապէս զարկ պիտի տրուի։

Շարունակ ջանք կ'ըլլայ ներմուծել նոր մեթոտներ վարժարանին մէջ և զայն օժտել ամէնէն նոր գիրքերով։ Վարժարանին տեղն ընտիր է, սենեակներն օդաւէտ են և ջուրն առատ։

Խնամոտ ուշադրութիւն մեծ կ'տրուի աշակերտաց առողջութեան։ Այն ծնողներն որք կ'փափաքին իրենց աղջիկներն այս վարժարանը ղրկել, կրնան ուրիշ մանրամասնութիւններու ալ տեղեկանալ վարժարանին Ցայտագրէն, որ պիտի ղրկուի զանիկա տեսնելու փափաքողներուն։

Ցաւալի է որ բոլոր աշակերտուհիները վարժարանս պիտի վերադառնան, և ամէնն ալ պատրաստ պիտի ըլլան առաջին շրջանի թոշակը կանխիկ վճարելու, ինչպէս նշանակուած է Ցայտագրին մէջ։

Միս Փասըրս և Միս Ալէն (որ տարուան մը բացակայութենէ ետքը իր գործին կ'վերադառնայ) վարժարանը պիտի գտնուին բացուելէն մէկ երկու օր առաջ, նոր աշակերտուհիները ընդունելու, որ կրնան հեռու տեղերէ եկած ըլլալ։

Բոլոր դիմումները պարտին ըլլալ առ Միս Հարիէթ Ճ. Փասըրս, Պրուսա։ 5—5

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1906 ՏԱՐԻՈՅ

352 էջ. 10 պատկեր որբանոցի. մաքուր տպագրութիւն. տոկուն կազմ։ Համառօտը 128 էջ և 37 էջ յաւելուածով 1 ղր. ընդարձակը 352 էջ և 261 էջ յաւելուածով 3 ղր., ոսկեզօծ լաթակազմը 7½ ղր. կ'ծախուի ամէն գրատան մէջ ի Պոլիս և ի Գաւառս։ Կեդրոն. Մատթէոսեան Տպարան։

Պարունակութիւն.— Տօմարական գիտելիք և Օրացոյց. Օսմ. Կայսրութեան Ինքնակալք. Պաշտօնատարք. Հոգևոր Պետեր. Երկիրներ. Գաւառներ. Եկեղեցիներ. Թղթատարութիւն և Հեռագրութիւն։ Կրօնական. Ս. Հայրապետէն երկու ընտիր քարոզներ. Եղիշէ Եպս. Դուրեանէ 3 Երգ. Մելքիսեդեկ Եպս. Մուրատեանէ 1 Երգ։ Բարոյական 20 կտոր. ընտանեկան 30. բժշկական. տնտեսական դեղարան 25. տնական հիւանդապահութիւն. Առողջաբանական Քերական. Ուսուցչական. Հարցարան 45 հարցերու պատասխան. Դիտական 20 կտոր. Պատմական 4. Երկրագործական 16. Կենսագրական 1. Վիճակագրական ճախ բաժին. Զուարճալիք. Մրցանակաւոր 15 խնդիրներ. ծանուցումներ։

Փութալ գնել և օգտուիլ։ 20—6

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ
ՍԿՈՒՏԱՐ

30րդ Տարեշրջան 1905—1906

Վարժարանս կ'վերաբացուի Սեպտեմբեր 5, Երկուշաբթի։ Առաջին չաբաթն յատկացուած է կարգափոխական վերաքննութեանց։ Դասուց սկզբնաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 13, Երեքշաբթի առաւօտ։

Տնօրէնը պատրաստ է այս օրէն ընդունիլ վարժարանին մէջ՝ իրեն դիմող պատուաւոր ծնողքները։

Փափաքողք կրնան տանիլ մեզմէ վարժարանիս նորատիպ մանրամասն Ցայտագիրը, որմէ կ'գտնուի նաև Պիպէռճեան գրատան մէջ, Պապը-Ալի ճատտէսի, թիւ 12։ Հէյտարփաշա—Ցոնոյն

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

24 Օգոստ. 1905, Սկիւտար 4—3

ՓԱԼԱՊԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԵԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Գատըգիւղ, Մէօտէ-պուռնու ճատտէսի

Բանիմաց ծնողաց գնահատման և քաջալերութեան մէջ չորս արդիւնաւոր տարիներ յաջողութեամբ բոլորելով, վարժարանս մտած է իր 5ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ մէջ, իբրև [illegible], յարակից ունենալով նաև Երեխա Նախակրթարան և Մանկապարտէզ։

Վարժարանս տարիէ մ'ի վեր փոխադրուած է նորագոյն յարմարաւոր շէնքի մը մէջ, որ իր ներքին բաժանումներովը եւ օդաւէտ դիրքովը ալ դպրոցական ամէն յարմարութիւն կ'միացնէ իր մէջ, գիշերօթիկ և ցերեկեայ աշակերտաց համար հանգստաւէտութեան և առողջապահիկ ամէն պայման լրացնելով։ Կ'աւանդուի տոհմային լուրջ կրթութեան մը հետ՝ լեզուաց (Թուրք. Հայ. Ֆրանս. անգլ.) եւ գիտական անհրաժեշտ ծանօթութեանց հիմնական ուսումը։ Ֆրանսացի և անգլիացի կարող վարժուհիներ իրենց յատուկ խնամքին և հոգածութեան առարկայ ըրած են ֆրանս. և անգլ. լեզուաց խօսակցական վարժութիւնը (բուքլէ)։ Աղջիկները մասնաւոր խնամքով կ'ուսանին նաև Առանին Տնտեսութիւն, Կար ու Ձեւ, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեռքով և մեքենայով), նաև ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մասնաւորապէս դաշնակ։ Գիշերօթիկներու համար կատարեալ սնունդ և ընտանեկան անթերի խնամք։ Վարժարանս, իր տարեկան որոշեալ թոշակէն դուրս, չունի կարգ մը օտար վարժարանաց յատուկ այն բազմաթիւ ծախքերն՝ որոնք տարուան վերջ պատկառելի գումարի մը կ'յանգին։

Աշակերտաց վերամուտն և դասերու սկզբնաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օգոստ. 29 Բշ. օր։ Բանակցութեան համար գրով կամ անձամբ դիմել ի վարժարան։ Հէյտարփաշա—Ցոնոյն

12—12 Ե. Գ. ՓԱԼԱՊԱՇԵԱՆ

ՌՕՊԷՐԴ ԳՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 1/13ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կ'հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաև փոքր տղոց յատուկ նոր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչև 10 տարեկան աշակերտներ։ 25—12

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

[illegible]

ՆՈՐ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Խնամեալ դաստիարակութիւն, ուսմունք, լեզու, գիտութիւն, ձեւ, կար, ասեղնագործութիւն, առանին տնտեսագիտութիւն, դաշնակ։

Ընտրեալ խումբ ուսուցչաց և ուսուցչուհիներու։

Դիւրամատչելի պայմաններ։ Տիրող լեզուն է ֆրանսերէնը։

Դիմել ամէն օր վարժարանիս Տեսչութեան, Բերա, Եէշիլ փողոց կամ Գեր. Ալեքս. Վ. Սիրունեանի, Բերա, Սագըզ Աղաճ, Կաթողիկոսարան։ 10—2

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԹԱՆԿԱԼՕԻ

49ՐԴ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս կ'բացուի 2/15 Սեպտ. 1905 միևնոյն ուղղութեամբ և ծրագրով Վարժարանս ունի արդի երկրորդական դպրոցներուն (Ecole Secondaire moderne, Realschule) ծրագիրը՝ միջավայրիս պէտքերուն յարմարցուած։

ԼԵԶՈՒՆԵՐ.—Տաճկերէն, Հայերէն, Գերմաներէն, Գաղղիերէն, Անգլիերէն։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Ուսողական, բնագիտական, բնապատմական, պատմական (կ'աւանդուին Գաղ. և Գերմ. լեզուներով)։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ.—Աշխարհագրութիւն, հաշուակալութիւն, թղթակցութիւն (Գաղ., Գերմ., Անգլ.)։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ.—Ներքին և արտաքին 23 ուսուցիչ կ'դասախօսեն։

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութիւնը կ'սկսի Օգոստ. 17էն, ամէն օր մինչև կէսօր։ Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ԲԱՆՉԻԿԵԱՆ

Վարիչ Վիեննական Մխիթարեան Վարժարանի 12—4

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂՏՆԻՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ

Բրօֆ. Լէյնըրտ։—Թարգմանեց անգլիերէնէ Սամուէլ Գ. Վարժապետեան։ Կ. Պոլիս։ Տպագրութիւն Ց. Մատթէոսեան, 1905

Հետաքրքրաշարժ, հրապուրիչ, զբօսալի և ամէն սեռի ու հասակի յայժ պիտանի գրքոյկ մը, 248 երեսներէ բաղկացեալ։ Թղթակազմին գինն է 8 ղուշ., լաթակազմինը՝ 10 ղուշ.։ 10է աւելի գնողներու 15 առ հարիւր և 50է աւելի գնողներու 20 առ հարիւր զեղչ։ Կեդրոնատեղի՝ Մատթէոսեան տպարանն և Պալենց գրատունը։ 8—7

ՀԱՅ ԱՄԵՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ՄԱՆԻՍԱ

Վարժարանիս Դ. տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 1/14ին։ Հաստատութեանս Տնօրէնն է Մր. Ճէյմս Մէքնօթն. կարող մը խնամքը պիտի վայելեն գիշերօթիկներ. Նոր տեսչութիւն և կարող ուսուցիչներ կարելին պիտի չխնայեն որ յաջող շրջանաւարտներ կրթական լաւագոյն պայմաններով ընդունուին Իզմիրի միջազգային քօլէճը։ Գիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 14 օսմ. ոսկի, կէսը կանխիկ վճարելի։ Աւելի տեղեկութեանց և յայտագրի համար պէտք է դիմել առ Վեր. Ճէյմս Մէքնօթն, Ամեր. Քօլէճ, Իզմիր։ 10—5

ՊԼԱՆՔԱՐԻ
ՊՈՂՊԱՏԱԽԱՌՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ տկարացած մարմինը զօրացնելու, անարիւնութենէ առաջ եկած ընդհանուր հիւանդութիւնները բուժելու և արիւնը մաքրելու համար ՊՈՂՊԱՏ (չէլիք) կ'գործածեն, և սակայն ամէնէն կարեւորն առնուելիք դեղին անարատ պողպատով ու գիտականօրէն պատրաստուած ըլլալն է։

Պողպատախառն դեղերու ամէնէն անարատը, ազդեցիկն ու մի քանի տարիներ պահուելու պարագային իսկ՝ բնաւ չաւրուողը՝ ՊԼԱՆՔԱՐԻ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՊՈՂՊԱՏԱԽԱՌՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿՆԵՐՆ են, որոնց հռչակն յիսուն—վաթսուն տարիէ ի վեր ծանօթ է արդէն։ Շատ մը շահամոլներ ՊԼԱՆՔԱՐԻ համբաւէն օգտուելու չարաշահութեամբ՝ անոր կեղծերն ու խարդախուածները պատրաստելով կը ծախեն ամէն կողմ, որոնք բնաւ օգուտ մը չունենալէ զատ վնաս ալ կ'պատճառեն առողջութեան։

Պողպատախառն դեղերու պէտք ունեցողներուն կ'յանձնարարուին ՃՇՄԱՐԻՏ ՊԼԱՆՔԱՐԻ (Blancard) դեղահատերն ու օշարակները, որոնք ամէն մեծ դեղարաններու ու մթերանոցներու մէջ կը ծախուին։ 26—26

ՍԷՆ ՌԱՖԱՅԷԼԻ ԳԻՆԻ

Սէն Ռաֆայէլի գինին աննման դեղ մ'է ամէն անոնց, որք հիւանդութենէ նոր ոտքի ելած՝ տկար են, ծունկերնին կ'դողայ, անկարողութիւն կ'զգան և ստամոքսի տկարութեան պատճառաւ իրենց կերածը չեն կրնար մարսել։ Այս գինին բաղադրուած է արիւնը զօրացնող և մարսողութիւնը դիւրացնող դեղերուն ամէնէն զօրաւորներէն ու ազդեցիկներէն, հետեւաբար առողջաւէտ ազդեցութիւնը անվրէպ է։ Խիստ անուշահամ է ու քաղցրահոտ. այս պատճառաւ ամէնէն փափուկ կիները, տղաքներն ու բնաւ դեղ խմել չկրցողներն անգամ հաճութեամբ կ'խմեն զայն։ Տղայական կիներուն ու ծծմայրերուն կ'յանձնարարուի մասնաւորապէս, որովհետեւ կաթը կ'առատացնէ, կ'առատցնէ և տղուն սննդառութիւնն ու անդամներուն մեծնալը կ'դիւրացնէ։ ՍԷՆ ՌԱՖԱՅԷԼԻ ԳԻՆԻՆ ո'րչափ ալ մեծ քանակութեամբ առնուի, բնաւ վնաս չի պատճառեր։ Կեղծ չառնելու համար շիշերուն վրայ ու գիրերը պէտք է փնտռել Vin St Raphaël։ Կ'ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 50—23

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ և ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. կարգ	Բ. կարգ
Սէթի	Նայզօքրիս
Մինիս	Էմէյսիս
Ռափսիս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայէլի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպր

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են. նաւուն միջնաց ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրական լուսաւորութեամբ կ'լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւներն ալ նոյնպէս մանափակ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն, բայց տեսչուհի չունին։

	ոսկի
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գինն է	15
» » Բ. » » »	11

Կ'ընդունի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց և Ղալաթիոյ մաքսին հանելու համար իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. Ուիթօլ և Ընկ.
Գործակալք
Ուիթօլ խան, Պահճէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—30 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԱԶԷԳԻՒՂ-ՄՕՏԱ

Կ'բացուի Սեպտեմբեր 5ին (ըստ Հին Տ.)։

Այս հաստատութեան նպատակն է ապահովել աշակերտներուն բարոյական և մտաւորական կրթութիւն մը՝ տոհմային պահանջմունքներուն համաձայն։ Առ այս, բաց ի միաբաններէ՝ որոնք վարժարանի վարչական մարմինը կ'կազմեն, ունի մայրաքաղաքիս հայ և օտարազգի լաւագոյն ուսուցիչներու գործակցութիւնը, որոնցմով կ'կազմուի քան հոգիէ բաղկացած ուսուցչական խումբ մը։

Կ'աւանդէ Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Անգլիերէն, Լատիներէն և Իտալերէն լեզուները, յատուկ վաճառականական դասընթացք և կրթարանական բոլոր ընթացիկ ուսումները։ ինչպէս նաև գծագրութիւն, նկար, մարմնամարզ, ձայնական երաժշտութիւն, փողերգութիւն (fanfare) ևն։

Աչալուրջ և հայրական հսկողութիւն մը կ'տիրէ աշակերտաց բարոյականին և կրթութեան վրայ։ Վարժարանս իր ծովահայեաց և օդասուն բարձր դիրքով՝ Պոլսոյ մէջ ամէնէն հաղուագիւտներէն մէկն է, և օժտուած է առողջապահիկ կարեւոր միջոցներով, որոց մէջ այս տարի եւս նորաւթիւններ պիտի ներմուծուին։

Վարժարանիս ընթացաւարտները կրնան ուղղակի մտնել եւրոպական համալսարաններ. և սաուգիւ անոնց յարմարագոյններուն կ'ըլլայ այդ շնորհը՝ Մխիթարեան Վարժարանաց Խնամակալութեան կողմէ, անոնց ապագան լիուլի ապահովելու համար, ինչ որ մեծ առաւելութիւն մ'է Պոլսոյ միւս վարժարաններուն վրայ։

Վարժարանիս տարեկան ոսկի թոշակն է գիշերօթիկներուն համար 25 Օսմ. լիրա։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել վարժարանիս տեսչութեան։

ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉ
Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎՐԴ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Գատըգիւղ—Մօտա 10—7

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷԹԻ ԵՒ ՕՃԱՌԻ
Տ. ԲԱՐԱՍՔԷՎԱՅԻՏԷՍ

Բէյ-Պօնէ Մէյլիշ խան, թիւ 60

Անխարդախ ձէթ և օճառ գնել փափաքողները, պէտք է այս վաճառատունը դիմեն. յիշեալ վաճառատունն արտադրող կեդրոններուն հետ ուղղակի յարաբերութիւն ունենալով, յանձնարարութիւններ կ'առնէ ուզուած քանակութեամբ ձէթ և օճառի համար, որոց ամէնը ընտիր տեսակէն ըլլալը կ'հաստատէ։

Ապրանքներուն բնակարան յանձնումը վաճառատան կողմէ կ'կատարուի ձրիաբար՝ 150 դահեկանէ վեր գնումներ ընողներուն։ Այն ապրանքները, որոցմէ գոհ չեն միար գնողները, ետ կ'առնուին փոխարժէքը վճարուելով։

Գիները վերէժաւ են և անփոփոխ

Առաջնակարգ ձէթ Այվալըքի	Օխան 7
Էտրէմիտ և Միտիլլիի ձէթ	» 6
Օճառ Կիրիտի	» 3¾
Այվալըգ և Միտիլլիի օճառ	» 3½
Միտիլլի Բ. տեսակ օճառ	» 3¼

Մասնաւոր զեղչ եկեղեցիներու, դպրոցներու, հիւանդանոցներու և ուրիշ մարդասիրական հաստատութեանց համար եղած գնումներուն։

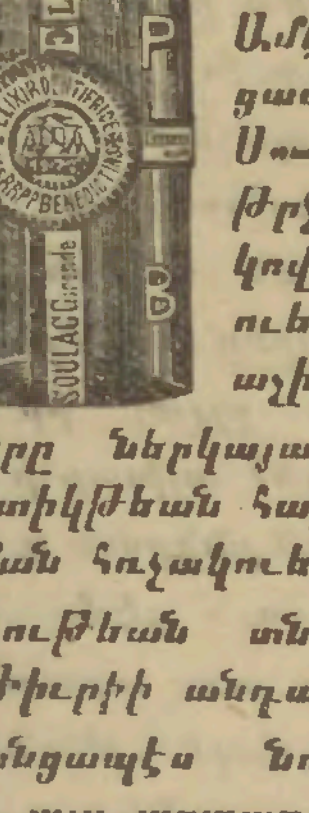
Ծանօթութիւն.—Հարիւր ոսկիի վարձատրութիւն մը պիտի տրուի այն անձին, որ հաստատէ թէ այս վաճառատան կողմէ ծախուած ապրանքներուն մէջ օտար եւ վնասակար նիւթեր կ'գտնուին։ 8

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ
ԵՒ
ԲԵՐՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Ակռաներու եւ բերնի առողջութիւնը կ'ապահովեն մարսողութիւնը, զոր չեն կրնար լաւապէս կատարել գէշ վիճակի մէջ գտնուող ակռաները։ Բերանն ու լինտերն առողջ պահելու, ակռաները ճերմկցնելու եւ անոնց փտութեան առաջքն առնելու եւ փտել սկսածները բժշկելու համար անհրաժեշտ է գործածել

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԵՆԷՏԻՔԹԻՆ
ՕՃԱՐԱԿԸ, ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ եւ հականեխական է.

Լինտերուն մէջի միքրոբները կ'ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կ'բուժէ, կոկորդին ու խռչափողին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սաստիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կ'հանդարտի Սուլագ Պենէտիքթինի մէջ թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պենէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղերն աննման հռչակուեցան, եւ այս կարեւոր վարչութեան տնօրէնն արուեստահանդէսին ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 26—19

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու պղ. ի նամակին [illegible] անհրաժեշտ է։ Առանց [illegible], հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ Կ'ՄՆԱՅ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ
1892 ՕԳՈՍՏ. 2/14 ԵՒ 1310 ՍԷՖԷՐ 20 ԹՈՒԱԿԻՐ ՖԷՐՄԱՆՈՎ

Դիւան Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Ենի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս ՄՄ. Ի. Սասօջ և Ռօտոլֆ, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու թիւ 10
Ցարութիւն էֆ. Քէչէճեան, Այ Սդէֆանօ
Մագըգիւղ, Մ. Ա. Անժելիտէս, կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Բեամիլ էֆ., չարշըի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէաս, Մոտա ճատտէսի.
Պոլիս.— Միւնիր Պէյ. Սուլթան Համամ, Թէրզզըլը խան, թիւ 8, Ա. յարկ և 9
Ս. Ազաժեան, Ղալաթիա, Ինայէթ խան
Ա. Եօանիտիս, Էրէնքէօյ.
Ապտի պէյ, Վէզնէճիլէր.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, թիւ 12, Թէվէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էզիէն Ֆրէժէզի, Թէվէքքէլ խան
Բերա, Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի. թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Բ. Սօմմարիբա, Բէնտիք
Ժ. Քիլիարիտիս, Ղալաթիա Պարոյեան դէմ.
Ս. Այմէլօզլու, Պոլիս.
Իհսան պէյ, Քիւչիւք Իսմայիլ փաշա խան.

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 100—50

ՀԱՅՏԸՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԹԵՐԱ ՄԵԾ—ՓՈՂՈՑ Ն° 479

Հասած են ամառուան տաքերուն յատուկ բարակ պաստէ մուսլին, պաթիսդ, տօք, բիքէ, չըլզըգեացու և պլուզզու։

Մուսլին,	եարտան	2½ — 12 Ղրուշ
Բիքէ,	եարտան	6 — 12 »
Հովանոց		18 — 216 »

Անկից զատ հասած են նաեւ ծովու բաղնիքի յատուկ սրբիչ, պւրնուզ ևն։ Կան նաեւ միջատարգել թիւլեր, քթան ծածկոյթներ, և ամէն տեսակ ապրանքներ դիմացկուն և աժան։

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Վօյվօտա, թիւ 87, ուր կ'ծախուին պատրաստ և չափի վրայ շապիկներ, զէֆիրէ ու քթանէ այլ և այլ տեսակ ապրանքներ։ 16—12

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ և պահեստի գումար	Ֆր. 9,500,000
Դրամագլուխ և պահեստ 17 վերապահովագրող ընկերութեանց որ գործոց բաժնեկից են	Ֆր. 142,750,000
Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք՝	Ֆր. 1,618,000,000
Վնասուց համար վճարուած մինչև 31 Դեկտ. 1904	Ֆր. 32,000,000

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎԱՅԻՆ փոխադրութեանց, ԿԵԱՆՔԻ և արկածներու, խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։

Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրութեան գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, Եգիպտոս և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐԸ
Քրէտի Լիօնէ — ՓԱՐԻԶ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻԶՄԻՐ
Տէօյչ Պանք — ՊԵՐԼԻՆ, ՀԱՄՊՈՒՐԿ
Անկլօ Աւստրիէն Պանք — ԼՈՆՏՈՆ, ՎԻԷՆՆԱ, ՊՈՒՏԱՓԷՇՏ
Պանք Նասիօնալ Պուլկար, Պանք տը Քօմէրս — ՍՕՖԻԱ
Անկլօ Էճիփշըն Պանք — ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ 50—49
ԹՈՒՐՔԻՈՅ համար Ընդհ. գործակալ՝ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի դէմ Թահսասըրեան Խան
Տնօրէն Պոլսոյ Մասնաճիւղին՝ ՎԱՀԱՆ ԵԿԱՒՈՅ, Գոթէրճըօղլու խան, թիւ 33

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԻՍԷ

Վարիչ Մ. Ժ. Ֆոռ

Բերա, Տէբէպաշը փողոց, Ն° 2. — Մասնաճիւղ Գատըգիւղ, Մօտա.

Մօտայի վարժարանը կ'վերաբացուի Սեպտ. 5/18ին, իսկ Բերայի վարժարանը Սեպտ. 7/20ին։ 20—8

ՋՂԱՅԻՆ Է՛Ք
ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ՊԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՔ

Ամէնէն չնչին պատճառով շատ անգամ ջղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով անփոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել տալու, հիւանդութիւնն աստիճանաբար կ'յառաջանայ և մինչեւ իսկ ապագայ զաւակներուն կ'փոխանցուի։ Լուսանուտները, կաթուածահարներն և ուրիշ ջղային հիւանդութենէ տառապողներ, կամ այն է որ իրենց ծնողացմէ ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են։

Ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն ալ շուտով կ'բժշկուի, եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԹ ՏԱՄՕՆԵԱՔ ՏԸ ԲԻՒՐԼՕ անուն աշխարհահռչակ դեղը։

Այս դեղ անմիջապէս կ'հանդարտեցնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը [illegible] կ'բժշկէ։ Անքունութիւնը, քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, [illegible], խեղդուածութիւնը, [illegible], դիւրագրգռութիւնը, ջղային հողը, սրտ, [illegible] ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը կ'բժշկուին ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԹ ՏԱՄՕՆԵԱՔ ՏԸ ԲԻՒՐԼՕ գործածելով։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կ'ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և դեղ մթերանոցներու մէջ։ 50—37

ԼԱ ՊԱԼՈՒԱԶ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1863ին
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՊԱԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ	15,243,000 ՖՐ
ՎՃԱՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ	113,000,000 ՖՐ

Այս ընկերութիւնն ապահովագրութիւններ կ'ընդունի հրդեհի, կայծի և շոգեշէնք կաթսաններու պայթման, անշարժ ստացուածքներու, և ամէն տեսակ կարասիի և վաճառքի վրայ։

Ընկերութեան դրամատուն
ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Ի Պոլիս
Ընդհանուր գործակալ ի Պոլիս
ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԵՂԲ.
Պոլիս Ալալէմճի խան, թիւ 16—18
100—91

ԵՈՒՆԻԸՆ
ՄԱՐԻՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ ՔԸՄՓԸՆԻ ԼԻՄԻԹԸՏ
THE **UNION** MARINE
INSURANCE COMPANY LIMITED
ՀԻՄՆԵԱԼ 1863ին

ՎՃԱՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	163,500 անգլ.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	340,000 »
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ԳՈՐԾ Ա. ԻԵԼԻ ՔԱՆ	1,000,000 »

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ ԷՆՏ ԼԸՆՏԸՆ ՉԷՄՊԸՐՍ
Ի ԼԻՎՐՓՈՒԼ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
3, ՐՕԹԸԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ՊԼԷՏԻՆԿՍ
ԼՈՆՏՈՆ
47, ՍԲՐԻՆԿ ԿԱՐՏԸՆՍ
ՄԱՆՉԷՍԴՐ
22, ՐՕԹԸԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ՍՔՈՒԷՅՐ
ԿԼԱՍԿՕ
Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
20, Մէհմէտ Ալի փաշա խան
50—50 Ղալաթիա